

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

S U M A R U L :

<i>Ion Breazu</i> : Bălcescu ca erou social	129
<i>Gh. Tulbure</i> : Problema educației în America	136
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecții de compunere (cl. IV)	137
<i>Din compunerile elevilor</i>	140
<i>Gavril Colceriu</i> : Din metodică matematicii	141
<i>N. Nistor</i> : Constatări privitoare la școala primară din județul Turda	146
<i>Rino Bertelli</i> : O pagină din istoria educației fizice în Italia	150

PAGINA JURIDICĂ :

Demiterea prin lipsa dela catedră. — Inlocuirea directorilor de școli primare. — Controlul membrilor corpului didactic. — Contencios administrativ.

CRONICA :

Către cititorii revistei. — Clasa Marelui Voievod Mihai. — Modificarea legilor școlare. — Cinstirea D-lui A. Gorovei. — Vorbe adevărate. — Examenul de înaintare. — A murit Conte Appony. — Eminescu.

CĂRȚI, REVISTE:

Prof. Dr. Dan Rădulescu: Pentru voi, tineretul. — *D. Mărgineanu*: Evoluția culturală la granița nord-vestică a țării. — *Elena Manolescu*: Tristele pedanterii ale educației. — *Soc. Ing. Agr. din România*: Calendarul plugarilor pe 1933. — *Archiva pentru Știința și reforma socială*. — *Ion Neculce*: Letopisețul Țării Moldovei. — *I. Simionescu*: Olarul savant. — *Mircea Eliade*: Într'o mănăstire din Himalaia. — *V. Alecsandri*: Poezii populare. — *Reviste*: Școala și familia de mâine; Plaiuri hunedorene; Școala noastră. — *Poșta redacției*.

Satul și Școala

Redactată de C. IENCICA și D. GOGA, profesori.

Coroșpondența pentru redacție :

Constantin Iencica Str. Mărzescu No. 21, Cluj.

Coroșpondența pentru administrație :

Dimitrie Goga Str. Bob Nr. 13, Cluj.

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățatori ; 150 lei pentru școale și comitetele școlare.

*

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoscuți ; în ea se oglindesc ideele și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școalei primare.

*

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile dela expediere, exemplarul ce i s'a trimis, este considerat abonat și așteptăm costul abonamentului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Amintiți-Vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe ; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci, neintârziat, costul abonamentului pe adresa Administrației.

*

În loc de chitanță, numele abonaților se trece pe pagina a 3-a a copertei.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

*

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

*

Domnii abonați, cărora le lipsesc numere din revistă, sunt rugați să le ceară printro c. p. dela Administrație, str. Bob 13, Cluj.

BĂLCESCU CA EROU SOCIAL.

Dacă din trecutele vieți românești, cari prin eroismul și noblețea lor s'au ridicat de-asupra nivelului comun, merită vre-una să fie desgroată și dată pildă con-temporanilor, atunci aceea este a lui *Nicolae Bălcescu*, inspiratul vizionar al unității noastre naționale, erou și martir al dreptății sociale.

Vieța lui, care n'a numărat decât 33 de ani, este plină de fapte înfrățite pentru binele comun, de suferințe generoase și de idei mărețe. Pe lângă aceasta ea mai are și nimbul martirului, care mișcă prin tragicul lui pe oricine are în pieptul lui o inimă de om.

Frumușea tragediei antice stă în lupta uriașă cu destinul a eroilor lor, dar și în înfrângerea lor. Lupta aceasta împintena pe Greci la acțiune îndrăzneată, iar moartea le dădea mângâierea că măcar de-ar fi la înălțimea zeilor totuși, destinul te înfrânge. De ce să te revolți împotriva lui tu, biet muritor de rând, când însuși Prometeu trebuie să i se supună?

Vieța lui Nicolae Bălcescu, pentru cine o cunoaște în toată palpitarea ei, are amploarea și frumusețea unei tragedii antice. Ca și Prometeu el a vrut să dăruiască semenilor lumina progresului, a dreptății și a nobleței umane. Și asemenea lui Prometeu a fost înfrânt de o fatalitate oarbă și crudă, tocmai atunci, când eroismul său desfăcuse mai larg aripile.

Nicolae Bălcescu ar trebui actualizat

*) Dintr'o conferință ținută la „Școlii Carpaților”.

mai mult decât alți eroi ai noștri, pentru că puțini dintre ei întrunesc într'o măsură atât de ideală virtuți cari, după părerea mea, ne-au lipsit și ne lipsesc mai mult nouă Românilor: *lupta până la jertfire pentru dreptatea socială și mărirea națională*. Intr'una din scrierile profetice, dela sfârșitul vieții, Bălcescu a spus nației sale aceste cuvinte, pline de înțeles, cari ar trebui să fie scrise și astăzi în inima fiecărui român: „Pătrundeți-vă de sfințenia vieții sociale”.

Dacă ar avea fiecare Român numai o fărîmă din „sfințenia vieții sociale” a lui Bălcescu, o mare parte din mizeriile și nedreptățile cari ne revoltă astăzi ar dispărea.

Iată de ce este atât de actuală viața lui Nicolae Bălcescu. El este tipul desăvârșit al eroului social, al omului care se jertfește pentru alții și pentru viitorime.

*

Cea dintâi știre pe care o avem despre Nicolae Bălcescu este un act de curaj. Informația ne-o dă Ion Ghica, cel mai bun prieten al lui, într'una din frumosele sale scrisori către Vasile Alecsandri. Ghica ne povestește acolo, cum eșind odată dela liceul Sava din București, pe când era elev, a văzut pe Nicu Bălcescu, elev și el, în luptă cu un coleg, care, față de slabele lui puteri, era un adevărat uriaș. Dar să lăsăm să povestească întâmplarea Ion Ghica, în graful lui sonor: „Un gălgan de școlar, cât un bivol de mare, tăbărise pe un băiat slab și pipiriu, îl trântise la pământ și

li căra la pumni, căutând să-i ia din mână o bucată de halviță.

„Goliatul, căruia toți îi ziceam Sotea, pentru că era de o putere de care numai vârul meu Mavru îi venea de hac, își petrecea timpul mai mult la poarta școlii, între plăcintari și salepcii, decât în clasă. Indată ce cumpăra cineva un covrig sau un măr, el se repezea ca un erete și i-l smulgea din mână; grație puternicilor săi pumni, răspândise o așa groază prin băeți încât mulți îi plăteau tribut în natură, sau în parale, ca să nu-i bată, sau ca să-i proteje în contra altor camarazi.

„De astădată însă găsisse împotrivire; băiatul, deși trântit la pământ, nu lăsa să-i scape halvița; o apăra din mâini și din picioare, cu dinții și cu unghiile“.

Acest David „slab și pipiriu“, dar atât de curajos, nu era altul decât Nicolae Bălcescu.

Tânărul acesta nu face astfel de acte de curaj pentru că ar avea o fire arțăgoasă. El le făcea pentru că avea o înaltă conștiință, un puternic sentiment al demnității personale. Nu admitea prin nimic să-i fie atinsă această demnitate. Alecsandri ne povestește cum, în 1846, când au făcut împreună cea dintâi călătorie în Italia, abia l-a putut împiedeca să nu se bată în duel cu un Italian, care-l ofensase. Iar cu trei ani mai târziu, când este emigrat la Paris, provoacă la duel pe un vechiu și încercat militar, generalul Tell, care-l acuzase că a mântuit banii revoluției.

Acestea sunt acte de curaj cari priveau demnitatea lui personală. Ele sunt cu atât mai demne de remarcat atunci, când sunt făcute pentru alții, pentru binele neamului său.

„Sufletele alese, care apără o pricină sfântă și vor să se jertfească pentru dânsa — spune Bălcescu într'o scriere a sa — nu calculează puterile vrăjmașului“.

„Pricinile sfinte“ pe care le-a apărut Bălcescu toată viața au fost dreptatea socială și regenerarea națională. Cel din-

tâi act de curaj — de astădată îl putem numi act de eroism, căci eroismul nu este altceva decât săvârșirea de fapte îndrăznețe pentru o cauză mare — cel dintâiu act de eroism este participarea la un complot de răsturnare de domn și reforme democratice, când nu avea decât vârsta de 21 ani. Rezultatul complotului a fost doi ani de închisoare, la o mănăstire, unde s'a sdruncinat mai întâi delicata lui sănătate. Altul în locul lui s'ar fi cumișit. Bălcescu însă a simțit această închisoare ca o obligație față de sine însuși. „Prison oblige“ spune el, lui Ioan Ghica, parafrazând cunoscutul dicton francez: „Noblesse oblige...“

Abia scăpat din închisoare, în 1843 intră într'o societate secretă *Frăția*, care va pregăti acțiunea revoluționară din 1848.

Sentimentul acesta de eroism individual și patriotic, care era înăscut în el a găsit o atmosferă cum nu se poate mai prielnică în cei doi ani petrecuți la Paris. În capitala Franței, unde s'a dus în 1846, a urmat și el cursurile dela colegiul Franței, unde profesa celebra trinitate profesorală: Jules Michelet, Edgar Quinet și Adam Mickiewicz, acesta din urmă emigrat polon, cel mai mare poet al nației sale. Cursurile acestor profesori erau adevărat predici de naționalism și curaj cetățenesc. Dacă tinerimea a participat într'un număr așa de mare la revoluția din Februarie, atunci aceasta se datorește, în mare parte, verbului lor inspirat.

Bălcescu sorbia și el predicele celor trei maestri: intră în relații cu marii revoluționari, strănși atunci din toată lumea la Paris, și aștepta ocazia de a proceda la fapte. Ocazia n'a întârziat mult. Ea i s'a prezentat mai întâiu la Paris. Când izbucnește acolo revoluția din Februarie 1848, Bălcescu luptă în rândurile tinerimii pe baricade, pătrunde chiar în Tulierii, palatul regal de unde rupe o bucată din catifeaua tronului lui Ludovic Filip, regele detronat atunci.

Imediat așează într'un plic acest trofeu de revoluționar și-l trimite amicului său Vasile Alecsandri, în Moldova. „Sărmane Basile, că n'ai fost aici“ — iată cum încheie el această scrisoare, în care abia-și mai poate stăpâni entuziasmul.

Și iată încă un act de curaj, cel mai mare din câte a făcut acest erou. Este drumul lui prin Ardeal în 1848—49, făcut cu scopul de a împăca pe Români cu Ungurii. Bălcescu a fost adus atunci în Ardeal de o himeră; a crezut că marea lui inimă poate împăca două popoare, amenințate amândouă de primejdia comună a slavismului și a germanismului. A risipit enormă energie pentru a împăca apa cu focul. Trufia ungurească el n'a cunoscut-o decât în urma acestei crude experiențe. Mai târziu va recunoaște, el însuși, că a umblat după o himeră și atunci nu va mai căuta salvarea noastră în alianța cu Ungurii, ci în unitatea națională. Dar nu despre acest proiect al lui vreau să vorbesc acum. Ceeace vreau să arăt e marea act de eroism, pe care l-a făcut cu această ocazie, plecând, pe propria sa răspundere, să împăce două popoare înclăștate într'un crâncen război de exterminare. Drumul acesta prin Ardealul însângerat îl urmărești ca un roman de aventuri celebre. La fiecare pas era să fie prins, și poate spânzurat, ba de Sârbi, ba de Austrieci, ba de Unguri. A stat un timp la Belgrad, apoi la Pesta și Debretin, ducând lungi și îndărătnice tratative cu Ungurii, pentru a le smulge concesii pentru Români. Când Ungurii sunt încolțiți tot mai mult de Ruși, atunci Bălcescu se refugiază la Români, unde e primit foarte bine de Avram Iancu. Aici stă el, o lună de zile, ascus într'o colibă, lângă Câmpeni, inflăcăându-se tot mai mult de eroismul Moșilor. Aici a primit el cea mai puternică doză de încredere în energia nației noastre. Când se va întoarce la Paris va scrie cele mai frumoase pagini despre revoluția Românilor din Ardeal. Până la Paris drumul nu este însă atât de ușor. Lângă Avram Iancu nu mai putea sta,

căci era amenințat să fie prins, sau de Austrieci sau de Ruși. De-aceia îmbracă haine de Moș, se înarmează cu tot felul de certificate false, își cumpără un cal și ciubere și străbate astfel prin liniile de foc. „Am făcut această călătorie — scrie el lui Ghica — în zece zile, vânzând la doniți dim sat în sat și dim oraș în oraș. Am trăit rău, dormind tot mereu pe iarbă umedă, în ploaie, fără foc, hrănit rău. Vieața asta căinească m'a făcut sănătos și apoi potriveam lucrul cu acel fond de bună dispoziție pe care o găsesc totdeauna în marile ocazii“.

Vă rog să remarcați această confesiune a lui Bălcescu. Un adevărat erou nu-și pierde niciodată buna lui dispoziție. Bălcescu a făcut parte din rasa acestora. El s'ar fi dus la moarte răsând asemenea unora dintre marii eroi ai revoluției franceze.

Sentimentul acesta de demnitate și curaj Bălcescu a vrut să-l inoculeze nației lui, prin crearea unei armate naționale. Întăiu de toate s'a înscris el însuși în rândurile acestei armate, la vârsta de 19 ani. Ca tânăr ofițer a cerut voie superiorilor să dea soldaților lecții de istorie națională și patriotism. Din cauza complotului amintit a trebuit să părăsească armata, n'a renunțat însă niciodată la ideea creării ei. De-aceia, după ce iasă din închisoare se așterne cu pasiune pe cercetări istorice și în 1844, la vârsta de 25 ani, dă la iveală *Puterea armată la Români*, care a surprins pe toți contemporanii prin erudiția și maturitatea ideilor ei.

Cam în acelaș timp a început să adune material pentru *Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul*. Față de acest erou Bălcescu a fost atras prin simbolul de unitate națională ce-l reprezintă. A ținut însă să-l dea de exemplu Românilor și pentru marile lui fapte militare și acte de demnitate națională.

După revoluția din 1848 se aruncă în marea acțiune diplomatică din Ungaria, dela Paris și Londra. Nu prea avea însă încredere în drumul acesta complicat,

care duce prin cabinetele diplomaților. De aceea, în toiuł acestei acțiuni, scrie lui Ghica: „Dumnezeul meu politic de mai multă vreme este puterea, este Iehova, Dumnezeuul armatelor. Este de trebuință a populariza între Români această idee și a întoarce toată ținta lor națională către armă numai, căci numai cu dânsa se vor mântui și vor fi mari și puternici“.

Prin armată deci spre demnitatea și independența națională, spre acte de curaj național. Căci așa cum își apăra el demnitatea personală așa cerea să-și apere Românii demnitatea națională. Le cerea să săvârșească un mare act de eroism, chiar cu prețul de a fi învinși. În revoluția dela 1848 el a fost pentru opunerea împotriva Rușilor cari au năvălit în Principate, numai pentru a arăta că ne apărăm cu prețul sângelui demnitatea națională.

La temelia eroismului lui Bălcescu stă sentimentul de dreptate socială, naționalismul lui, amândouă izvorite dintr'o convingere adâncă despre menirea omului și a națiilor pe pământ, menire mesianică, cum se spune de atunci încoace.

Am observat și până acum felul în care s'a manifestat sentimentul de dreptate socială la Bălcescu. Cea dintâiu manifestare masivă a acestui sentiment a fost articolul „Despre starea socială a muncitorilor plugari“, scris în 1846. Articolul, din punctul de vedere pe care-l urmărim aici este important pentru sentimentul de indignare împotriva stării mizerabile în care a fost adusă țărâniea de o boierime hrăpăreață și trândavă. El arată, pas de pas, cum au fost răpîte, drepturile țărânimii, prin exploatare mârșavă, prin fraudă și abuz. Procedând astfel, Bălcescu nu dorea, așa cum susțin astăzi unii dintre comentatorii lui, lupta de clasă, ci armonia, solidaritatea socială, căci iată cum încheie el acest studiu: „Ne-am socotit fericiți dacă acest articol, cu toată imperfecția lui, dacă actele ce reproduce doveditoare de o prigonire învenșunată de multe

veacuri a claselor de jos de către clasele de sus, ar deștepta în inima acestora simțăminte de omenire și dreptate, dacă ele s'ar pătrunde de trebuința de a înfrăți deosebitele clase ale societății, de a le interesa pe toate deopotrivă la apărarea și fericirea patriei comune și aceasta luminând și ridicând poziția socială a claselor de jos, dându-le drepturi deopotrivă și îmbunătățind mult starea lor materială. Căci vai de acele nații unde un mic număr de cetățeni își întemeiază puterea și fericirea lor pe robirea gloatelor. Ele pier“.

În revoluția din Muntenia nimeni n'a apărut cu Bălcescu chestia țărănească. Doi ani după revoluție mărturisește că întreagă această mișcare pentru el consta în articolul 13 al programului, adică în chestia proprietății. N'a fost însă înțeles și n'a fost ascultat, de aceea revoluția n'a avut adâncile efecte sociale care ar fi trebuit să le aibă.

Când moartea stătea gata să-l înhațe, când tuberculoza făcea progrese fatale în firavul lui trup, atunci a mai atacat odată chestia socială, dând la iveală în 1850, celebra lui scriere „Chestiunea economică a Principatelor dunărene“. Am recitit acum de curând acest studiu al lui Bălcescu și vă mărturisesc că nu găsesc o pledoarie mai caldă pentru dreptul la proprietate al țaranului și o lovitură mai crudă adusă clasei noastre boierești. Studiul e plin de date statistice și de dovezi istorice, legate între ele de o convingere atât de puternică, de o atât de sfântă indignare, încât: îți clo-cote sângele de revoltă împotriva nedreptăților lumii acesteia.

„Deasupra legilor umane — spune Bălcescu în acest studiu — noi recunoaștem o lege absolută, *dreptatea*. La lumina acestei — stea strălucitoare al cărei reflex este rațiunea omenească — trebuie să înainteze omenirea. Omul constituit în societate trebuie să caute fără încetare a o înfăptui, căci numai astfel poate învinge răul înlocuindu-l prin bine“.

Studiul se deschide prin un tablou de un violent contrast între starea țăranilor și starea boierilor, tablou care are darul de a te lega de carte și a nu o mai lăsa din mână până la sfârșit. În tabloul acesta e vorbă de un străin care, venind să viziteze țara noastră, este impresionat foarte plăcut de frumusețile și bogățiile ei naturale. Frumusețea tabloului este însă repede tulburată de o priveliște din cele mai triste: „O fantomă cu față pământie, debilă, abia acoperită cu zdrențe iasă de sub pământ; streinul, copleșit de o impresie penibilă se întreabă dacă într'adevăr are înaintea ochilor o figură omenească sau vreo ființă nedescoperită de știință. Abia mai târziu descopere în trăsăturile acestei fețe supte, urmele unei nase de o mare și nobilă origine. Surisul amar care luminează această față, privirea dureroasă dar mândră încă, ce se ridică spre cer din când în când, dovedesc o suferință nedreaptă, contra căreia această privire și acest suris par a protesta“. Dacă streinul părăsește satul și merge la oraș, acolo e izbit de luxul echipajelor boierești.

„Când streinul află că întreg acest lux este importat din streinătaie, că orașele nu fabrică absolut nimic; când află că singurul muncitor care produce bogățiile țării este țăranul, că acela care locuiește în bordeiu sub pământ, clădește palatele, că picioarele acelea goale, supuse tuturor intemperțiilor, produc diamantele, îmbrăcămintea pompoasă a orășenilor și că ele plătesc echipajele cari duc trândăvia lor; când află că acela care nu se hrănește decât cu o bucată nesănătoasă de mămăligă, cu puțin lapte și fasole, plătește petrecerile suntuoase și abundența orașelor, că acest unic producător e despoiat fără încetare de aceiași oameni, când în numele statului, când în numele proprietății; când află că acela care nu posedă *nimic*, nici drepturi nici avere, nici măcar proprietatea brațelor sale, prima și cea mai sfântă dintre proprietăți, plătește impozitele cu banul, munca și persoana sa,

pe când aceia cari posedă *totul*, pământ, capital, drepturi și posedă *Statul* însuși, nu plătesc absolut nimic, nu ajută cu nimic treburile publice, — atunci acest strein, oricât de nepăsător ar fi, nu se poate reține de a nu înfiera această absență totală de dreptate și de a nu se indigna împotriva acestei clase părăsite, care suge prin porii ei sângele acestui popor desmoștenit“.

Pe acelaș plan cu idealul de dreptate socială stă, la Bălcescu, idealul de unitate și mărime națională. Aceste două idealuri și-au disputat mereu marele lui suflet. La început l-a stăpânit întâiul. În revoluția dela 48 el a urmărit mai ales desrobirea socială a Românilor. În lungile lui pelerinagii printre popoare înțeleștate în războaie crâncene, apoi în infructuoasele tratative diplomatice, duse când în Ungaria, când la Constantinopol, când la Paris, când la Londra, s'a convins că ceea ce trebuie mai întâiu Românilor este *libertatea și unitatea națională*. Înainte de toate să existăm ca nație, să ne unim frate cu frate, apoi vom împărți și dreptatea în casa noastră. Atât de mult a fost stăpânit el de acest ideal, către sfârșitul vieții, încât vorbind de el glasul lui ia, nu odată accente profetice. Visul acesta nu-l vedea înfăptuit decât de o revoluție universală, o răsturnare generală de valori europene. Moartea însă, stătea la căpătâiul lui, neîndurătoare. Simțea că revoluția aceasta nu va mai putea-o prinde. De-aceea și-a cules ultimele puteri cari au mai rămas în bolnavul lui trup, și s'a așternut la scris, pentru a-și pregăti, nația, cel puțin pe această cale, pentru visul atât de scump lui. Două din operile lui palpită mai puternic de această convingere, amândouă scrise în pragul sfârșitului. Întâia este *Mersul revoluției în istoria Românilor*, iar a doua *România sub Mihai Vodă Viteazul*, opera lui de căpetenie. În cea dintâia urată cum ultima din revoluțiile prin care neamul românesc se va reintegra în drepturile și în misiunea sa istorică, va fi unitate națională. Dacă na-

ționalitatea este sufletul unui popor — spune Bălcescu în acest studiu — dacă câtă vreme el păstrează acest semn caracteristic al individualității sale, acest spirit de viață, el este investit cu dreptul neprescriptibil de a trăi liber, unitatea națională este chezașuirea libertății lui, este trupul lui trebuincios ca sufletul să nu piară și să amortească, ci din contră să poată crește și a se desvolta". Iar mai departe: „Copleşțiți și amenințați, astăzi de panslavism, mâine poate de pangermanism, noi nu ne putem mântui decât opunându-le panromanismul". Incheierea studiului scapără de lumini profetice: „A crea o nație! O nație de frați și cetățeni liberi, aceasta este, Români, sfânta și marea faptă ce Dumnezeu ne-a încredințat. Inzadar veți ingenunchia și vă veți ruga pe la porțile împărățiilor, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata dar a lua voi, fiindcă împărății, domnii și boierii pământului nu dau fără numai aceea ce smulg popoarele. Fiți gata, dar, a vă lupta bărbătește, căci prin lucrare și jertfire, prin sângele vărsat, poporul dobândește conștiința drepturilor și a datorțiilor sale..." „Lucrați spre a vă întări brațele și inima și a vă îmbărbăta în credință și spre jertfire; sprijiniți inimile slabe și indoioase, propovăduind la adevărul care luminează și dă putere; insuflețiți iubirea țării și înviați simțământul național și ura tirăniei, pătrundeți-vă de sfințenia vieții sociale și de datoria ce Dumnezeu ne impune ca să trăim, să muncim, să suferim și să ne jertfim pentru binele omenirii..." „Bărbăție și credință, frați Români, Dumnezeu în cer și omenirea pe pământ muncesc pentru noi!"

Testamentul lui Nicolae Bălcescu este însă *Mihai Viteazul*. Pentru a și-l scrie a dus o luptă desperată cu moartea. A fost învins însă de această biruitoare a noastră a tuturor, înainte de a-și termina testamentul. Blocul de marmoră care a fost sculptat de mâna lui eroică este însă de toată frumuseța. Doar bra-

țele îi lipsesc — ca Venerei de Mille. Ceeace nu ne împiedecă de a o admira. Când s'a decis să nu mai amâne redactarea ei, Bălcescu a scris prietenului Ghica: „Voiu să sfârșesc o scriere asupra lui Mihai Viteazul și să pun piatra de temelie a unității naționale. Mai mult decât adevărul istoric pe care îl respecta, Nicolae Bălcescu a urmărit în această operă desfășurarea în proporții mărețe și atrăgătoare a unui simbol: *unitatea națională*. De-aceia, în cursul povestirii de căteori i se ivește prilejul scoate în evidență acest ideal, singura mângădere a crudei lui suferințe.

Pe eroul Nicolae Bălcescu îl întâlnim, mai mult decât ori unde, în lupta pentru elaborarea acestei opere. A scris cea mai mare parte din ea în anii 1851 și 1852, la Paris, la Ville d'Avray, la Hyërs, în sudul Franței, la Constantinopol, cu trupul devastat de năpraznică lui boală. Uneori nici nu se putea ridica din pat pentru a scrie, ci dicta altora. Alteori se târa noaptea la masa de scris pentru a mai adăuga un capitol. Până în ultimul moment a cerut neconținut dela prieteni, cărți pentru complectarea informațiilor. Cât a suferit el scriind-o, dar în acelaș timp cum și-a păstrat, până la sfârșit încrederea în biruința ideilor lui, mărturie sunt aceste cuvinte, rămase dela el pe o hârtie răzleată, scrise fără indoială cu mâna tremurândă a muribundului. E vorba în această însemnare, mai întâi de desnađejea care l-a cuprins, când auzit că reacțiunea a învins în Franța prin lovitură de stat a lui Napoleon al III-ea. „Fiii fărădelegii — spune Nicolae Bălcescu — triumfează în toate părțile și întemeiază spurcata lor tirănie. Sufletele generoase zdrobite și rănite de moarte, văd apunând din vederea lor ziua mântuirii. Insumi eu, cu o inimă sfâșiată de durere, mă lupt cu o boală crudă și neîmblănzită, caut a câștiga timp asupra-i și a întrece în lupteală, ca să pot lăsa fraților mei aceste pagini din viața părinților noștri și cad sleit de puteri mistuit prin silințele ce fac

Cu toate aceste temeluri de descurajare, sufletu-mi te slăvește încă, înzeită libertate, și deși oamenii sânguirilor au învelit cu maramă neagră dulce fața ta, crede că va veni ziua fericită, ziua izbândirii, când omenirea întreagă se va scula spre a sfâșia acest văl și dușmanii tăi se vor împrăștia la vederea soarelui său de lumină. Atunci nu va mai fi nici rob, nici nație roabă, nici om stăpân pe altul, nici popor stăpân pe altul, ci domnirea *Dreptății* și a *Frăției*. Aceste cuvinte ce odată am dat de deviză nației mele, vor domni lumea, atunci așteptarea, visarea vieții mele se va împlini, atunci toți Românii vor fi una, liberi și frați! Vai, nu voi avea noroc a vedea această zi, deși eu asemeni am muncit și am pătit pentru dreptate și cel din urmă al meu cuvânt va fi încă un imn ție, țara mea mult dragă“.

Confesiunea aceasta care prin sinceritatea ei ne mișcă până la lacrimi, cred că este o dovadă convingătoare pentru oricine, cum Nicolae Bălcescu a împins eroismul său până la jertfirea de sine. Eroismul său nu era hrănit numai de caracterul său, ci și de adânci convingeri filosofice. Scriind, la 1846, o dare de seamă despre o carte de pedagogie socială, el își arăta convingerea că ideile cari izvorăsc din inimă, ideile frumosului, a binelui, a datoriei, ideile morale, ideile de Dumnezeu sunt cele cari fac pe oamenii mari. „Aceste idei — spune el — se luptă adesea cu interesele noastre și adesea le biruie... ne povățuiesc jertfa... ne împing înainte acolo unde dragostea de sine ne zice să ne tragem înapoi, ele ne fac înfățișat să preferim moartea la viață“. Ideile acestea au biruit în Bălcescu de timpuriu. Ideia de sacrificiu pentru o cauză sfântă este leitmotivul personalității sale morale. Pentru aceste idei el a renunțat de timpuriu la binele lui personal, la fericirea intimă, pe care i-ar fi dat-o familia, de pildă. Când în 1847 moare Elena Negri, femeia aceea atât de distinsă, pe care a iubit-o Alexandru și cu care Bălcescu era prieten,

atunci el trimite amicului, zdrobit de durere, aceste cuvinte pe care știm că le-a consfințit cu întreaga lui viață: „Nenorociți sunt cei ce concentrează toată puterea lor de a iubi într-o dragoste intimă asupra unui obiect rar de găsit, iute trecători și pieritori când îl găsim. Pentru ce să nu întoarcem dragostea noastră toată asupra unui obiect mare și neperitor? Și ce e mai mare pentru om decât țara sa? Să nu ne mai trudim dar, iubite Basile, a alerga după fericirea intimă, — o nălucire ce tu nu vei mai putea găsi, ce eu n'am găsit niciodată și pe care e multă vreme de când n'o mai caut. Să întoarcem ceea ce ne-a mai rămas din dragostea noastră, s'o întoarcem către țara noastră. *România* va fi iubita noastră. Într'însa și printr'însa să reînnoim și să întărim prietenia noastră“.

Jertfa de sine Bălcescu a învățat-o dela pilda cea mai sublimă din câte a existat vreodată, dela jertfa lui Isus Hristos. Bălcescu era profund creștin. Mai ales către sfârșitul vieții a făcut din filosofia creștină, idealul său suprem, a așezat-o în centrul concepției sale istorice. În Introducerea la *Românii sub Mihai Vodă Viteazul* schițează el fragmentar această concepție. Moartea nu i-a dat răgaz să o termine. Mântuitorul — spune el în rezumat — ne-a arătat *legea dreptății*, lege morală, absolută, nemărginită și „legea lucrării, legea jertferei, a iubirii și a *frăției*, chipul cu care ne putem mântui, putem învinge răul și îndeplini mărirea morală a omenirii, adevărată mai întâiu prin cuvânt, prin ideie, pe urmă prin lucrare, jertfindu-ne individul familiei, aceasta patriei și patria omenirii, viitorului“.

Dela mesianismul individual deci, la mesianismul național. Bălcescu avea convingerea profundă că nația românească are o misiune sfântă de îndeplinit. Misiunea aceasta trebuie să o îndeplinească cu prețul oricăror jertfe. Sufărința, jertfa, inobilează atât sufletul individual cât și cel național.

„Nu disperați de suferință căci suferința, știți, este condiția esențială a desvoltării morale” — spune el.

Necuprinsa lui suferință, jertfa lui curată, a făcut din Bălcescu un adevărat

sfânt al patriotismului românesc. De câte ori vom voi să ne întărim virtuțile noastre sociale și patriotice să sorbim din apa vie a vieții lui.

ION BREAZU.

PROBLEMA EDUCAȚIEI ÎN AMERICA.

Între statele moderne, America ocupă sub raportul educației un loc de frunte. Alături de Elveția, ea este țara școalelor bine organizate. Dar pentru a înțelege spiritul educației americane, se cere o cunoaștere a vieții și a culturii marelui continent în toate particularitățile ei. Ideologia și concepția de viață americană diferă radical de a noastră. Altul este și spiritul școlii, alta este și ținta educației acolo. Dacă în ce privește problemele fundamentale ale educației Americanii au împrumutat la început teoriile marilor pedagogi europeni, nu este mai puțin adevărat, că în scurt timp răsar teoreticianii locali, pedagogii moului continent, care transformă haina de împrumut și pun temeliiile educației americane propriu zise.

La baza acestei educații stă, după cum vom vedea, *adevărata democrație*. Datoria și scopul școlii americane este *să rezolve întreaga chestiune socială a poporului american*. Americanii au înțeles de mult, că școala este în funcție de viața socială. Adevărata superioritate și democrație a spiritului american s'a afirmat mai cu seamă prin rolul eminent social care se a încredințat școlii deodată cu înființarea cunoscutelor „*republici școlare*”. S'a scris mult și la noi și s'a încercat chiar împământenirea acestor organizații școlare. Nu știm dacă încercările au dat rezultatele așteptate. Mai probabil că nu. Pentru că reușita lor, pe lângă suflet și stăruință, este în funcție de anumite condiții sociale. Aceste condiții, dacă la noi există încă, în America ele sunt create de multă vreme. La noi știința socială și democrația sunt încă

în fașe. În America există un spirit curat democratic și un spirit social organizat deja pe baze științifice. La noi abia acum după război s'a înființat o catedră de sociologie la fiecare Universitate. În America știința socială se predă obligator în toate facultățile și în toate școlile normale. Și se predă nu numai teoretic, ci și practic, în anumite laboratoare. Sunt anumite institute speciale pentru formarea educației cetățenești a tinerelor generații. Și nu este tratată ca o știință seacă sau abstractă. *Sociologia este privită ca o centrală termică din care se alimentează politica și școala deopotrivă*.

Ținta de căpetenie a școlii americane este să formeze cetățeni buni și desăvârșiți. Idealul pedagogic al profesorului american este să creeze o rasă umană cât mai frumoasă și mai nobilă; o concepție, care s'ar părea, că este împrumutată dela Grecii din antichitate. Atenienii, care ne-au dat în Pericle pe cetățeanul ideal, depuneau jurământ de credință cu mic cu mare pe cetatea lor și pe republica lor. Părinții alături de copii jurau supunere, ascultare și respect de lege, jurau împlinirea datoriilor cetățenești și apărarea cetății cu sacrificiul vieții. Exemplul acesta bimilenar de educație se pare că și-a găsit în Americanii de astăzi pe cei mai fervenți imitatori.

La începutul anului școlar, micii Americani se închină cu toții steagului țării și rostesc un jurământ. Școala americană este concepută ca un centru social și cetățenesc.

Statul face toate sacrificiile pentru ca să crească buni cetățeni. Scopul acesta îl servesc: 1. organizațiile republicane în școală, 2. organizarea vieții publice a copiilor în afară de școală. Aceasta din urmă se servește prin așa numitele centre sociale și cluburi școlare.

Fiecare școală își votează constituția ei, pe care o respectă cu sfințenie. Iată ceea ce se cheamă o republică școlară. Controlul îl au dascălii cu schimbul. Cât pentru viața extrașcolară, aproape fiecare școală are în subsol săli pentru celelalte instituții de educație cetățenească: sală de lectură, club, sală de gimnastică și de sporturi, șah, biliard, tablă, etc. Aici se întrunesc școlarii seara. Folosul acestor întruniri serale este întreit. 1. Băieții sunt la adăpost de alte tentații și vicii, care scapă controlului părintesc. 2. Ei aduc hotărâri în chestiunile interne școlare și republicane. 3. Se deprind cu viața în comun, cu viața de club, care naște conștiința cetățenească și sentimentul solidarității naționale. Aceste organizații extrașcolare sunt puse firește sub supraveghere.

Dar toate aceste lucruri sunt posibile numai acolo unde există, spuneam, democrație și știință socială de sus până jos. Și totuși pe lângă știință și democrație mai trebuie ceva. *Trebuie suflet.* Trebuie spirit misioanr pentru propagaarea culturii. În America există și aceasta. Acolo un institut de orice natură nu se întemeiază pentru ca să aștepte publicul, să-i deschidă porțile. Se duce EL la pu-

blic. Școala intră EA în casa omului. Ea intră în viața societății și o modelează după scopurile ei. Savanții și conterețiarri americani nu invită lumea să-i asculte în săli confortabile ca la noi. Se duc EI în mulțime și vorbesc. Un profesor de științe naturale se duce, de exemplu, în târgul porcilor și ține o conterețință despre cultura porcilor; iar mai pe urmă împarte tuturor broșuri gratuite despre subiectul tratat. Nici chiar reformele școlare nu pornesc în America dela Minister. Materialul pentru reforma educației îl adună conducătorii centrelor și coloniilor școlare, cari studiază chestiunile ani de-a rândul prin intuiție directă, pe bază de cercetări și observații îndelungate. Proiectul de reformă odată prezentat celor în drept este supus unei largi discuțiuni publice în presă și în întruniri. Numai după ce masele au participat la discutarea, sub toate aspectele, a reformei proiectate, se procedează la alcătuirea proiectului de lege. Astfel se face educația spiritului public în America. *Așa se formează din școlarii cetățeni conștiinți, activi și fotositori pentru țară.* Nu mai este nevoie să spunem că școala noastră sub raportul rolului social stă încă departe de cea americană. De aceea, mai înainte de orice reforme, la noi trebuie reformat spiritul școlii.

Dar de politica noastră școlară, de aspectele și de consecințele ei ne vom ocupa într-o serie de articole următoare.

GH. TULBURE.

Inspector general.

LECȚIE DE COMPUNERE.

cl. IV.

Introducere. Copii, voi știți de ce am venit azi în clasa voastră! Arătați-mi că vreți să învățați cu mine!

Sunt foarte bucuroasă când văd că vă place să învățați! Dar eu știu că vă place să aflați multe lucruri și din alte

cărți afară de cele de școală și de aceea mă interesez totdeauna ce cărți noi s'au scris pentru voi, copiii.

Voi știți de unde pot afla eu ce cărți noi au apărut pentru copii? (dela librării și din ziare).

De multă vreme ziarele tot publică anunțul acesta. Am tăiat câteva din ele ca să le puteți vedea deaproape și să le citiți!

Cine vrea să citească tare *anunțul*?

Dacă citim anunțul, ce știm, copii? (Știm care e titlul cărții, cine a scris-o, știm că are chipuri și cunoaștem și prețul ei).

Și anul trecut — de Crăciun — dl Cezar Petrescu a făcut o bucurie copiilor. A scris cartea în care este vorba de Barabumbosaur.

Cine a citit cartea aceasta, mai ține mîntie titlul ei? (Pif, Paf, Puf).

De ce oare dl Cezar Petrescu a scris și anul trecut și anul acesta, tocmai de Crăciun, câte o carte pentru copii? (ne iubește, vrea să avem bucurie mai mare de sărbători).

Copii, cum putem noi să știm mai repede ce cuprinde o carte? (ne uităm la sfârșit la tabla de materii).

Da, când în carte sunt povestite mai multe întâmplări. Dar când e una singură, atunci ce facem? (ne uităm la chipuri).

Pregătire. Priviți cartea cea nouă!

Dacă ne uităm la copertă, ce aflăm numai-decât? (că va fi vorba de un urs alb care juca la un circ).

Ursul, copii, se numia Fram.

Privind coperta voi știți că Fram era un urs *dela pol* adus într'un circ.

Ce-ați vrea să mai știți despre Fram? (cum a fost prins).

Copii, povestea prinderii acestui urs este foarte duioasă și oricine o citește, simte cum îl îndrăgește din ce în ce pe Fram.

Gândiți-vă puțin și spuneți-mi și mie cum vă închipuiți că a fost prins! (Au fost copii cari au spus cu multă duioșie: sigur că Fram a fost puiu și l-au prins de lângă mama lui când încă nu știa să mănânce).

Priviți mai departe chipurile! Unde îl vedem pe Fram? (între ghețuri, la pol). Ce face el?

(salută — așa cum învățase la circ — o corabie care se depărtează).

Ce se va fi întâmplat oare? Fiecare să spuie ce crede el. (Copiii s'au întrecut să răspundă. Cei mai mulți au fost de părere că Fram ajungând cu circul într'un oraș aproape de Pol, a scăpat și a fugit. Atrăgându-le atenția asupra faptului că Fram saluta corabia care se depărta, o fetiță a spus: „Eu îmi închipui că Fram era tot trist, nu mai mânca și directorul circului a înțeles că-i era dor de țara lui și l-a trimis ocolo“).

Tot voi singuri să vă gândiți și să spuneți cum se simția oare și ce-a făcut Fram acolo, unde era patria lui? (toată clasa era activă, răspunsurile nu mai conțeneau; multe din ele, foarte juste)

Dar, copii, povestea nu se sfârșește aici!

Priviți chipurile care urmează!

Chipurile ni-l arată pe Fram liber în tovărășia a doi cameni ce stau nemșcați și la urmă de tot, Fram este într-o barcă întors cu spatele către ghețurile din țara lui. (Copiii au interpretat f. bine primul tablou. La al doilea a fost nevoie de puțin ajutor).

Pauză.

Acum, când voi știți câte ceva din viața acestui urs, care e dorința voastră cea mai mare (cor: *să citim cartea!*)

Am fost sigură, copii, că veți avea plăcerea s'o citiți și de aceea am cumpărat *două volume* ca s'o puteți citi toți, cât mai repede.

Vor căpăta cărțile (un băiat și o fetiță) cei mai cuminiți și cei mai harnici în timpul unei săptămâni.

Anunțarea subiectului.

Dar înainte de a o citi, eu aș vrea ca fiecare din voi să încercați să povestiți — în scris — cât veți putea mai frumos, viața acestui urs, așa cum vi-o închipuiți fiecare!

Predare.

Înainte de a începe să scrieți, priviți chipul acestui (lângă Fram, jos, erau un baston și o căciulă). Ce va fi făcut

oare Fram cu ele? (răspunsuri multe, pe întrecute).

Copiii, eu vă spun numai atât: Fram era animalul pe care îl așteptau cu mai multă nerăbdare și îl aplaudau mai mult și oamenii, dar mai ales copiii.

Fram venea în arena circului fără dresor.

În compunerea voastră veți scrie deci mai întâi despre

1. Fram la circ.

Ca să-l vedeți mai bine pe Fram la circ, să vă gândiți la el cu ochii închiși.

Veți scrie apoi

2. Cum credeți că a fost prins.

Când veți scrie partea aceasta, să nu uitați ce v'am spus: că fiți vim lacrimile în ochi când citești cum a fost prins și ce simțea el atunci.

Chipurile care urmează unde ni-l arată pe Fram? (printre munții de gheață dela pol).

Voi aveți să căutați să vă închipuiți cu mintea voastră

3. De ce și cum va fi ajuns iar la pol?

Mai departe în povestirea voastră ce ar fi potrivit să spuneți?

4. Cum își ducea, vieața printre gheturi?

La punctul acesta, copii, trebuie să vă gândiți cum a fost hrănit Fram atâta vreme la circ (7 ani) și la pol ce putea să mănânce.

Chipurile din carte îl arată mult mai slab, tot mereu singur. A avut numai pentru scurtă vreme un tovarăș mititel — un puiu de urs — și tot mereu îl vedem — din poze — stând poponet, nu pe patru labe așa cum stau ceilalți frați ai lui.

Cele din urmă chipuri din carte ce ne arată?

În partea din urmă a compunerii veți scrie deci:

5. Ce întâmplare a ajutat pe Fram să se întoarcă iar printre oameni?

Incheiere.

Punctele acestea, de ce le-am scris eu pe tablă?

Da, ca să știți mai bine și pe rând despre ce trebuie să scrieți.

Copiii, ce grijă trebuie să aveți când veți trece dela o parte la alta a povestirii?

Compunerea voastră trebuie să fie o singură poveste cât mai frumoasă!

Sunt tare curioasă să văd cine se va gândi mai bine și cine va spune mai frumos și cu înțeles gândurile lui!

*

După cum se poate ușor vedea, din desfășurarea acestei lecții, eu am vrut să arăt elevelor mele, cum se poate atâta curiozitatea copiilor pentru o carte intrată proaspăt în biblioteca lor, cum o rele de compunere pot să fie prilej de activitate plăcută pentru *întreaga clasă*, prilej minunat de a cunoaște pe copiii cu o imaginație mai vie și în acelaș timp și un prilej bun pentru o constatare și anume: cartea „Fram, ursul polar“ pe care eu am citit-o cu foarte multă plăcere, corespunde întocmai gustului copiilor?

Ca să se poată mai bine aprecia rezultatul obținut, dau și trei din lucrările copiilor.

ANA C. IENCICA,

Prof. de Pedagogie, Cluj.

Notă. Copiii au scris compunerea în ora imediat următoare. În prima zi când m'au întâlnit după această lecție, dorința lor arzătoare era să-mi citească compunerile făcute; o dovadă că au lucrat cu foarte multă plăcere.

DIN COMPUNERILE ELEVILOR.

FRAM, URSUL POLAR.

Tot cercul e plin de oameni. În mijlocul arenei stă cuminte și salută pe spectatori Fram, un urs polar. Toți îl admiră pentru deșteptăciunea lui. Copiii râd și se îmbulzesc tot mai aproape de el. Dar cine știe ce durere o fi având el, când se gândește la ai lui dela pol, de care fără voie a trebuit să se despartă. Eu cred că l-au prins încă de mic niște vânători și mama lui, sperându-se a fugit și l-a lăsat acolo.

De 7 ani era la circ. Deși îl iubiau toți, el era mereu trist. De aceea l-au dus înapoi la pol. Aici se simțea și mai rău. Trebuia să-și caute singur mâncarea, pe când la circ îi dădeau bomboane și tot ce-i plăcea lui. Din ce în ce slăbia. Odată au venit niște vânători și de frig ce era, au amorțit.

Fram, încusit cum era la minte, s'a culcat peste ei și încălzindu-i i-a deșteptat. Fără să aștepte ceva, Fram s'a așezat în corabia vânătorilor cu spatele către munții de gheață, arătând prin aceasta că vrea să meargă înapoi la circ. Cine știe ce bucurie o fi fost la circ când l-au văzut pe Fram venind înapoi cu plăcere. Și ce răsplată mare or fi dat vânătorilor!

Brânzaș Heana,
cl. IV primară.

FRAM, URSUL POLAR.

Într'un circ mare, unde erau multe animale și clovni, se afla un urs de curând adus dela Polul Nord, care făcea mare senzație, prin faptul că era bine dressat. El avea un baston cu care făcea acrobații și o pălărie cu care saluta lumea. Pe acest urs îl chema Fram. Un timp, Fram s'a simțit bine cu vieța lui nouă, iar odată își aduse aminte cum l-au luat de lângă mama lui, de când era mititel, durerea despărțirii și cum el era mic, ce speriat s'a simțit văzându-se între oameni, pentru prima oară. Atunci

îi veni un mare dor de mama lui, de locurile unde a trăit și de toate obiceiurile lor. Încetul cu încetul a început să fie trist și chiar de multeori trebuia să fie luat cu sila la reprezentație. Într-o zi trebuia să plece mai mulți oameni pe la pol, să vâneze animale sălbatice și s'au gândit să-l ducă înapoi și pe Fram în țara lui. L-au suit într'un mic vapor și au plecat. După mai mult timp au ajuns. L-au coborât pe țărni, iar ei au plecat în alte părți.

Ce bine s'a simțit Fram, văzându-se din nou în patria lui! A început să salte de bucurie, iar cu mâna saluta vaporul care se depărta. Când nu s'a mai văzut, a început să alerge printre ghetari, căutând rudele și prietenii, dar nu-i găsea. Odată mergând prin zăpadă, a văzut 2 oameni amorții de frig. Fiind deștept și știind că blana lui dă căldură, s'a așezat pe ei. N'a trecut mult și oamenii s'au desmorțit și cu bucurie au înțeles că Fram avea dorința de a se întoarce printre oameni. Plecând din aceste locuri, l-au luat și pe Fram cu ei.

Gigi Antonescu,
cl. IV primară.

FRAM, URSUL POLAR.

Într'un circ mare, era odată un urs foarte deștept pe care-l chema Fram. Fram a fost adus dela pol și de aceea toată lumea îi spunea „Fram, ursul polar”. La circ toată lumea cerea ca să vină Fram, însă directorul potrivea în așa chip programul ca Fram să apară la sfârșit. Toți copiii și oamenii așteptau cu nerăbdare ca Fram să apară. În sfârșit apare și Fram.

Toată lumea aplaudă cu plăcere. Fram a apărut cu un baston și cu o pălărie. Copiilor le plăcea foarte mult ce făcea ursul și de aceea-i aruncau bomboane, însă Fram le dădea copiilor înapoi mângâindu-i. Când mă gândesc cum a fost prins Fram, mă întristez. Poate l-au

împușcat în picior într'asa fel, ca să se poată vindeca. Poate a fost prins cu plasa sau cine știe cum. Dar după mulți ani, i s'a împlinit gândul și a ajuns iar în patria lui, fiindu-i dor de-ai lui. Mergeând cu circul în țări mai apropiate de țara lui, care e polul nord, a scăpat și a fugit la prietenii lui. Când s'a văzut din nou în munții de gheață, Fram s'a simțit foarte fericit. Fericirea lui Fram n'a durat mult, pentrucă părinții lui au murit și el a rămas singur. Acum nu mai are pe nimeni și de aceea e întristat. Intr'o zi, pe când se plimba, văzuse la o parte pe doi oameni cunoscuți, cari au

venit să vâneze urși. Dar când se apropie mai tare, văzu că sunt amorțiți de frigurile de pe acolo. Cum era el deprins între oameni, îi încălzi ca să se trezească. Când oamenii îl văzură, se bucurară foarte mult pentrucă se întâlniră din nou cu el. Pe urmă îl vedem din nou pe Fram într'o barcă cu cei doi oameni, întors cu spatele către ghetari, ceea ce dovedește că vrea să ajungă din nou la circ. Directorul s'a bucurat foarte mult că l-a văzut din nou pe Fram.

Petrișor Vlad,
cl. IV primară.

DIN METODICA MATEMATICII.

Învățătura în felul cum se prezintă azi, nu prea se împacă cu sburdălnicia copiilor. Chiar acest lucru a dat multora de gândit și mulți sunt aceia cari și-au jertfit timpul cercetând și studiind, dorind să afle modul cum ar putea să împace aceste două lucruri. Rezultatul a fost și este mulțimea metodelor concepute de fiecare cercetător în parte, dintre cari cred că fiecare a avut posibilitatea să cunoască câteva.

S'au găsit însă și de aceia cari și-au ridicat cuvântul lor spunând că lumea didactică tinde prea mult la ușurarea muncii copiilor în școală, că se exagerează plăcerea și interesul în paguba sfortării care e absolut necesară în viață. La această obiecție dl prof. Nisipeanu a răspuns că: orice pas făcut înainte în domeniul pedagogiei a fost pus în mișcare de forța mișcătoare a dorinței de a face munca și viața generațiilor cât mai lesnicioasă și mai plăcută. Acest lucru nu se poate realiza altfel decât căutând în toate chipurile și pe toate căile, cum am putea să punem cât mai multă însuflețire și cât mai multă viață în fiecare studiu și în fiecare lecție, dar în special natura obiectului matematicilor cere cu insistență acest lucru. Să cer-

cetăm mai amănunțit acest obiect și să vedem care este importanța lui în viața generațiilor.

Importanța: Cred că nu va trebui ca să insist prea mult asupra importanței matematicilor din moment ce valoarea ei adevărată, reiese așa de clar din aplicarea la viața practică. Însemnătatea ei ne-o demonstrează cu prisosință necesitățile aritmetice, în cari omul s'a găsit din cele mai străvechi vremuri, în cari se găsește mereu și se va găsi neconținut. De numărat și socotit are într'una orice om nevoie în viața lui, fie el știutor, fie neștiutor de carte. Sunt oameni destui cari nu știu carte și totuși pentru aceea își conduc admirabil gospodăriile lor. Dar nu există unul care să nu-și facă el singur socotelile lui și numai în cazuri mai mari să alerge la unul experimentat în aceasta. Țăranii noștri spre exemplu ajung prin nevoile vieții lor, să socotească adesea fără greș și să mânuiască fără nici o știință de carte sume mari de bani. Viața deci constrânge pe om, făcându-l să născocoască fel de fel de mijloace pentru îmbunătățirea traiului în lupta pentru existență. Ea întâmpină pe om cu tot felul de probleme mai simple ori mai complexe, de a căror soluție de-

pinde bunul și liniștitul lui traiu și adesea însăși soarta lui.

- In cele de mai sus am văzut așa dar care este importanța matematicilor, să vedem mai departe care este scopul acestui obiect.

Scopul matematicilor este: formal și material.

Formal: Să cultive îndemnarea de a cugeta just și de a se exprima precis. Învățământul aritmeticii după Kühnel are de scop să creeze bazele unei priceperi matematice a lucrurilor, a fenomenelor naturii și a vieții omenești. Cât de mult accentuează pedagogia modernă însemnătatea culturii formale matematice, rezultă din cerința foarte des exprimată, ca în toate domeniile să pătrundă concepția matematică, ca fiecare lucru să se prezinte copiilor și sub aspectul aritmeticii, făcând astfel din orice oră și o oră de aritmetică, cum orice oră este și oră de limba maternă.

Materia: Să se dea copiilor cunoștințele necesare în viață, un metod lesnicios de rezolvirea problemelor practice. Studiul matematicilor contribuie în măsură foarte prețioasă, la adaptarea lor la viața materială. Pe deasupra și cu efecte mult mai prețioase, acest studiu predat cum trebuie, formează în om o concepție matematică despre lume și viață, în sfârșit ca o încoronare, el contribuie la creierea personalității spirituale.

Materia: după cum știm cu toții este foarte bogată. Cl. I, cele 4 operațiuni cu numeri întregi în cercul 1—50. Cl. II, cele 4 operațiuni cu numeri întregi în cercul 1—1000 și regula de calcul în scris. — Cl. III, materia clasei II plus operațiunile cu numere zecimale. — Cl. IV, materia clasei III plus regula de dobândă, plus noțiuni de geometrie, calcularea suprafețelor. — Cl. V, materia clasei IV plus regula de tovărășie. — Cl. VI, revederea materiei din clasele anterioare, plus calculul volumelor. Cl. VII, toată materia de până aci plus cotelul vaselor, cubajul unei grămezi de pietriș, al unui

copac etc. plus chestiuni de contabilitate.

Procedarea: La aritmetică vom proceda după principiile didactice, armonizând totdeauna învățământul cu natura copiilor. Pentru aceasta va trebui ca să cunoaștem cât se poate de amănunțit sufletul lor. Dacă învățământul se va desfășura conform legilor psihologice ale naturii sufletului copilăresc, el va fi chiar prin aceasta și interesant și activ și practic și durabil și intuitiv. Să cercetăm pe rând câteva din aceste câteva principii ale învățământului matematicilor.

Principiul intuiției: Din cele mai depărtate timpuri lumea didactică a simțit nevoia ca să recurgă la mijloace intuitive. Tendința aceasta de învățarea aritmeticii pe baze concrete, intuitive, s'a păstrat și accentuat în cursul veacurilor. Marii pedagogi ca Montaigne, Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Herbart, Diesterweg, Fröbel, etc., etc., au susținut și întărit ca un principiu etern, acest principiu al intuiției. Azi nimeni nu-l mai pune la îndoială, nu-l mai discută, ci toți se sbat ca să-l aplice cât mai mult, mai variat și mai bogat.

În deosebi aderenții școlii active cer intuiție până la saturație. Poate la nici un alt studiu nu se simte nevoia de atâta intuiție ca la aritmetică. Noțiunile aritmetice se câștigă mai greu și mai încet decât oricare altele. De aceea se cere cât se poate de multă zăbovire la intuiție, în acest domeniu. Să pornim dela intuiție și să ne întoarcem la intuiție. Să ne folosim de mijloacele intuitive pe cari natura ni le oferă la orice pas. În școală sunt o mulțime de lucruri cari pot fi intuite. În grădină, în plimbările ce facem cu copiii se ivesc atâtea ocazii de numărat, socotit și măsurat. Pe câmp, într'o pădure, într'un atelier, într'o fabrică, la o fermă, peste tot numărul e dominator și sugestiile pentru probleme interesante actuale, ne întâmpină. Dar nu totdeauna ne putem folosi de mijloace intuitive naturale. Nevoia a for-

țat pe om să găsească mijloace intuitive artificiale. Cunoaștem cu toții mașina de socotit rusească. Mai este și așa zisul aparatul lui Tiich, care constă dintr'o cutie în care sunt 100 de prisme verticale, cu baza un patrat. Dar cred că în fiecare școală se întrebuințează diferite obiecte cari le posedă fiecare copil, ca spre exemplu: bețișoarele. Acestea au avantajul că fiecare și le poate procura singur.

Principiul interesului. Ar putea un învățător să-și sfarme pieptul explicând la probleme și sucindu-le în toate chipurile pentru a-i face pe copii să le înțeleagă, dar dacă ei nu vor avea câtuși de puțin interes pentru ele, învățătorul nu va reuși niciodată. De aceea trebuie ca să facem să se nască în sufletul copiilor un viu și adânc interes pentru problemele ce au de rezolvit. Condițiile psihologice ale deșteptării interesului la copii sunt: nouitatea, variația și coloritul impresiilor. A repeta mereu în aceeași formă lecțiile de aritmetică, prin aceleași mijloace intuitive și același fel de probleme, e a distruge în copii interesul pentru ele. Să ne silim deci spre a nu ajunge la acest rezultat nimicitor de interes, să îmbrăcăm cunoștințele mereu într'o haină nouă. Să ne luăm materialul problemelor din domenii cât mai variate, din viața copilărească, din viața satului, din povestini, cântece, jocuri, desemn etc.

Principiul propriei activități a școlariilor: Învățământul să fie activ, așa de activ încât copiii să aibă și mintea și mâinile ocupate cu lecția ce se face. De aceea ne vom îngriji totdeauna ca fiecare copil să aibă materialul intuitiv necesar. Vom da copiilor să-și facă ei materialul intuitiv de care au nevoie și-i vom pune ca prin ajutorul acestui material să rezolve toate problemele ce le sunt date. Nu e vorba însă numai de activitatea fizică musculară a copiilor. Principiul propriei activități trebuie conceput mai larg. Copiii sunt înzestrați și cu spontaneitate în gândire. Cugetarea

lor nu se pune în mișcare numai prin îmboldirea dinafară a educatorului, ci și dela sine, prin imbold lăuntric. Învățământul nu trebuie să împiedece această spontaneitate, ci trebuie s'o ajute și s'o sporească. De aceea se impune ca să ținem mereu trează și vie curiozitatea și atenția copiilor. Să-i lăsăm să judece singuri relațiile dintre termenii problemelor și să găsească singuri cât mai des soluțiile lor, pe câi cât mai variate și cât mai liber alese, să fie cât mai personale. Un mijloc excelent însă pentru a provoca propria activitate psihică a copiilor, e să-i deprindem a formula chiar ei înșiși probleme, nu numai soluțiile lor.

Să ne ocupăm mai departe și de treptele psihologice ale învățământului matematic, cari sunt la fel ca la celelalte studii, introducerea, tratarea și încheierea.

Când vorbim de introducere, sufletul nostru e cuprins de o frământare de invenție, de născocire, ne muncim cu gândul cum să ne introducem mai ușor, mai frumos, mai natural, ce punți de legătură mai atrăgătoare să aruncăm din primul moment între noi și ei, cum să le cuccerim inima pentru ideile noi, fiindcă numai prin inimă ei ni se pot subordona cu adevărat intențiilor și drumurilor noastre metodice.

Când la predarea unei operațiuni vom porni dela un joc, jucat chiar cu câteva clipe mai înainte de copii, sau dela amintiri de jocuri practicate, când la o problemă vom începe dela întâmplări proprii, fie ale noastre, ale învățătorilor, fie ale lor, ale copiilor, dela împrejurări locale și actuale, sau vom porni dela amintiri din povestiri cari v'au atras mai mult, când la tratarea diverselor măsurii, lungimi, suprafețe, greutate, volume, capacități, vom pleca tot astfel dela o întâmplare proprie a copiilor, vom împleti matematica cu realitățile vii și lecțiile noastre nu vor fi atunci niște lecții cu miros didactic ca azi, ci vor fi aspecte din

vieața copiilor, sau a celor din apropierea lor. Va zice cineva că este o greșeală a te folosi mereu de lucrurile locale, actuale, aceste fiind de fapt banale, monotone și prin urmare lipsite de interes. Lucrurile noi, neobișnuite, rare, trezesc mai mult interes, dar ceace văd zilnic copiii, ceace se împreună prea des cu vieața lor, constituie o mulțime de reprezentări obișnuite, indiferente. Treci zilnic pe lângă o casă veche, în stil vechi românesc, cu un pridvor poetic, cu o strășină mare, sau pe lângă o luncă prin care șerpuște un râu limpede. Fiindcă treci zilnic pe lângă ele, le vezi dar nu le mai observi, impresia lor se strecoară aproape nesimțită printre gândurile care te preocupă când treci pe acolo, rămânând adică în penumbra subconștiinței. Dacă însă un pictor de talent ar reda pe pânză casa aceea veche, sau lunca cu râul șerpuitor, ce nu te mai impresionau în trecerea zilnică pe lângă ele, deodată impresia lor e schimbată, tresari ca la un lucru necunoscut, deși le-ai cunoscut îndată.

Arta a schimbat-o, i-a dat coloritul pe care excitația directă, încetase de mult de a i-l mai da. La fel se petrece și cu impresiile zilnice ale copiilor, dacă ele sunt folosite la lecții în mod dibaciu și cu tact. E destul să spună învățătorul: ieri treceam pe lângă casa lui Ionel (elev din clasă) și tatăl lui dregea un butoiu de 320 litri. Ochii lui Ionel și întregul lui chip va fi cuprins de un suris, iar ochii colegilor lui se vor îndrepta surizători spre el și apoi plini de curiozitate toți se vor opri pe buzele învățătorului să asculte ce le va spune despre un coleg al lor. Casa lui Ionel atât pentru el cât și pentru ceilalți colegi a lui este un lucru banal în impresiune directă. Dar vedem că prin introducerea făcută de învățător, ea a căpătat un alt colorit, adică a fost îmbrăcată într-o haină care a răscolit curiozitatea copiilor. Vor fi cazuri rare însă, în cari vom strecura în introducere și un apel la cunoștințele

vechi. Dar nu această mobilizare directă a ideilor, este scopul cel dintâiu al introducerii.

Anunțarea care încheie introducerea trebuie să fie naturală, aceea variată, mascată, afectivă, cu o succesiune sugestivă de cuvinte, iar nu tipică sau ordonatoare ca: mâinile la piept!... Fiți atenți că azi vom învăța despre... Acest apel brutal la atenția copiilor, ordonator de: Fiți atenți!... nu seamănă de loc cu felul cum se adresează o mamă bună, deși avem pretenția că înlocuim pe cele mai bune mame.

Un exemplu concret va lămurii mai bine diferența dintre introducere și anunțare în spiritul treptelor psihologice și acela făcut în spiritul formalist.

1. *În spiritul metodicei formaliste.* — Pregătirea: până la ce număr am socotit?... Ce număr vine după 3?... Cât fac 3+1?... Scrierea și corectarea. Socoteala aceasta până la ce număr este?... Anunțarea: Azi vom face socoteli cu numărul 4.

Și acum să vedem un exemplu.

În spiritul treptelor psihologice. — Introducere: V'ați jucat în recreație?... Cu ce v'ați jucat?... Cine are bile mai multe?... Să vedem câte aveți?... Câte ai tu Victore?... Dar tu Gheorghe?... Copiii istorisesc totdeauna bucuros jocurile lor. Al... zice învățătorul, cum văd eu, ați știut să numărați 4 bile și să le puneți în cercul pe care l-ați tras pe pământ, 2 sus și 2 dedesubt. Anunțarea: Să vedeți acum cum puteți socoti când aveți bile mai multe. Forma I este o ascultare, o examinare școlărească pură, nu o pregătire a atenției copiilor.

Altă dată anunțarea în spiritul treptelor psihologice ca urmare firească a introducerii ia forme ca acestea:

1. Vreți să știți și voi să socotiți mai departe?...

2. Să vedeți ce socoteală frumoasă i-a spus unchiul...

3. Am să vă arăt cum a făcut grădinarul un rond frumos de flori etc...

Tratarea: După cum știm cu toții noțiunile matematice au o evoluție foarte înceată. Noțiunile matematice cele mai elementare, spune Kühnel, aparțin unei trepte evolutive sensibil tardivă, dobândirea lor e nespun mai grea și are loc într'un tempo cu totul incomparabil mai încet. De aici rezultă necesitatea de a întârzia în domeniul matematicii cât mai mult la intuiții, de a prezenta copiilor cât mai multe și mai variate cazuri concrete, pentru ca ridicarea la generalizare să se facă încet dar pe temelii solide, pentru ca sfera noțiunilor matematice să fie cât mai extinsă cu puțință, cât mai saturată de specii, dacă se poate zice astfel. Se va obiecta de sigur că se pierde prea multă vreme cu intuiția, neglijându-se abstracția. Dar noi această pierdere de vreme cu intuiția, o socotim folositoare chiar pentru abstracție. Că este așa ne va dovedi următorul fapt, pe care orice învățător l-a putut și poate mereu să-l constate. Sunt mulți copii cari pot spune foarte bine că 3 bile și cu 4 bile, fac 7 bile. — 3 bănci și cu 4 bănci, fac 7 bănci. — 3 degete și cu 4 degete, fac 7 degete etc... dar îndată ce le-am desprins mintea de aceste obiecte concrete, nu mai știu că $3+4=7$. Readucându-i la intuiția concretă a lucrurilor se și trezește știința că $3+4=7$. Procesul abstracțiunii matematice e încet la cei mai mulți copii, iar învățătorul care nu ține socoteală de acest fapt și vrea să sboare repede la abstracții, ametește copiii cu vorbe, și-i îndoapă cu propozițiuni papagalicesi. Nicăiri nu se potrivește mai bine ca aci expresia: Cine știe să piardă vremea, o câștigă. Va veni vremea când va fi de-ajuns o singură intuiție pentru a pregăti generalizarea. Dar trebuie să știm s'o pregătim această vreme și să avem răbdarea de a o aștepta. Numai intuiția până la saturație o pregătește.

Incheierea: Incheierea la matematici, mai mult poate ca la oricare alte studii, nu trebuie să se reducă la un pur formalism sau la aplicări slabe și neclare. Ea trebuie să scormonească toate colțurile sufletului, toate realitățile și amintirile vii ale copiilor. Vieța trăită — cât mai multă trebuie să cuprindă această treaptă psihologică. Mai presus de toate incheierea trebuie să cuprindă aplicări practice manuale, construcții de figuri geometrice, modelaj de bile pentru numărare și socotit, măsurări de întinderi, suprafețe și volume, cântăriri, măsurări de capacități și în sfârșit probleme făurite chiar de mintea copiilor. Nu mult, dar cu plăcere, zice Bassedow. Învățământul atât de plăcut cât poate fi prin natura lui, nici o constrângere la silință. Acest principiu e împins chiar prea departe de filantropiști, mergând până la jucăria uneori.

Dacă vom proceda în felul celor expuse mai sus noi vom aduce vieța în studiul matematicilor, înlăturând sentimentul pustiului, răcelei, torturei, fricei și plictiselei. Montaigne se declară hotărât în contra constrângerii și asprimii. Trebuie să obișnuim pe copil, zice el, cu oboseala și asprimea exercițiilor corporale spre a-l face nesensibil la orice fel de dureri. La învățătură însă trebuie să procedăm cu o îngerească blândețe. Trebuie să insuflăm dragoste și foame de studiu, altfel educăm numai un măgar încărcat de cărți; — sub lovituri de biciu i se umplu buzunarele cu știință și e avertizat să nu piardă nimic. La o parte cu constrângerea și asprimea, nimic nu înjosește și nu proteste mai tare, o natură de altfel așa de bine plăsmuită.

GAVRIL COLCERIU,
învățător

Sâmpetrul-Almașului — Cluj

CONSTATĂRI PRIVITOARE LA ȘCOALA PRIMARĂ DIN JUDEȚUL TURDA.

— Propuneri pentru îmbunătățirea sistemului de educație adaptat regiunii și analizat în lumina noilor principii pedagogice. —

II.

Învățământul. Progresele realizate. Cum înțeleg învățătorii să se achite de îndatoririle lor ca educatori.

Față de vechea școală din trecut, învățământul de astăzi — cu toate scăderile lui — se prezintă cu îmbunătățiri reale: numărul școlilor și al învățătorilor înmulțit, mijloacele de învățământ sporite, controlul educativ intensificat.

Ca pregătire profesională, învățătorul aduce din școala normală un bagaj de cunoștințe mai mare și variat, sprijinit însă numai pe autoritatea cărții. De aceea chiar în rândul tineretului, își face cu greutate loc noua metodă a școlii active, care ar trebui să străbată până în adânc la temelie învățământul nostru. Se face și astăzi un învățământ de carte; învățătorii vorbesc necurmat, iar elevii pasivi primesc totul de-a-gata.

Am vizitat în anul trecut 35 de învățători tineri, cari și-au cerut inspectia specială pentru înaintare la gr. I și II — deci floarea învățătorimii unui județ — și numai la 3 am găsit înțelegări modeste de muzee școlare și numai 2 dintre ei au făcut lecțiunile în liber, conducând elevii cu pricepere la aplicarea unor adevăruri noi, nu din carte, ci din experiența lor și din viața ce fremătă în toate lucrurile care îi înconjurau.

Un singur învățător și-a întovărășit lecțiunea cu lucrul manual.

Studiile: Istoria, Geografia, Gramatica, Aritmetica, Memorizarea sunt tratate numai academic, fără sprijinul intuiției, al observației directe, al judecății și al înfăptuirii. Fatal deci se ajunge la mecanizare și la o irosire zadarnică de energie. Vina este a școlii normale, unde stăpânește și astăzi cartea și prelegerile academice, ținute dela catedră.

Dexteritățile sunt mașter tratate.

Lucrările scrise se fac incidental, fără control sistematic. În felul cum sunt aranjate lucrările, nu se vedește o trebuință firească a elevilor, o lărgire a orizontului lor, o ascendență în procesul lor de gândire și de judecată. Ca urmare, elevii nu-și pot orândui ideile, nu știu să separe esențialul de accesoriu, nu pot lucra independent, ci se lasă influențați unul de altul, așa fel că lucrarea unei clase se reduce la una, cel mult două rețete. O parte din vină, hotărît, o poartă și programa analitică supraîncărcată aproape la toate materiile.

Grădina școlară. Atelierul. Excursiunile. Muzeul școlar.

În școala activă, elevul trebuie să se joace, să facă excursiuni, dar să pună mâna și pe sapă și lopată, pe cuțitul de altoit și pe toate uneltele de gospodărie rurală. Pe lângă fiecare școală, trebuie să fie o mică grădină pentru experiențe agricole și pentru pomărit. Fiecare elev să aibă stratul său ca să poată urmări cum încolțește o plantă, cum trebuie udată ca să aibă puterea de a dizolva elementele din pământ, cu care se

hrănește, cum se dezvoltă și cum aduce roadă. Un lemn găurit, atârnat într'un pom pentru a se putea adăposti o pasărică, câțiva stupi așezați în grădină ne dau prilejul de a vedea lumea organizată a micilor viețuitoare, unde munca este cinstită, iar spiritul de curățenie și rânduială domiește pretutindena. Pasărea ne delectează cu cântecul său, iar din felul cum își hrănește puișorii, rezultă învățătura elementară pe care ne-o îmbie natura: *traiul de toate zilele nu ni-l poate da decât munca constantă, pe care trebuie s'o depună toate vietățile pământului, dela furnică până la om.*

Pentru atelierul școlar nu e nevoie numai decât de o sală specială cu tot felul de unelte. Toate lucrările practice se pot face în clasă. În primii ani de școală, lucrări ușoare, ca să se facă trecerea dela joc la muncă pe nesimțite. Lecțiile de intuiție să se sfârșească cu lucrări în plastilină sau lut: fructe, animale, pasări, unelte, etc.

Dar oricât s'ar face sub acest raport: grădina de pomi, atelier, muzeu școlar, excursiuni, etc. ucenicia adevărată a elevului pentru activitatea practică socială nu se poate face fără o grijă mai pârintească pentru localurile școlare. Edificii dărăpănate, fără garduri, cu closete infectate, fără magazii de lemne, cu ferestrele sparte, iar sălile cu mobilier anti-deluvian — lavițe scrijelate cu briceagul — pereți goi cu hărți sdrențuite și pretutindeni praf și pânze de paianjeni, nu pot să servească ucenicului de cetățean ca normă pentru activitate practică în viitor.

Materialul didactic inexistent sau sub uitarea trecutului, încă nu poate servi înțelesului activ al învățământului.

În rezumat deci, principiul practic al școlii active cere:

1. O bună gospodărie a localului școlar și a tuturor dependențelor din jurul școlii: păstrarea curățeniei și a ordinii. Din felul cum sunt aranjate, să rezulte gustul pentru frumos al învățătorului. Interiorul claselor îngrijit și familiar; două trei flori între ferestre.

2. *Grădina școlară* lucrată de elevi, iar școala de altoi îngrădită și cultivată rațional. Din culturile făcute, să se vadă și în sat dragostea pentru pomi și vegetație: șosele și ogrăzi plantate, cimitire îngrădite și pline de arbori, grădini cu flori, etc.

3. Importanța dexterităților ridicată la înălțimea celorlalte studii teoretice.

4. Predarea lucrului manual nu în vederea unei profesii, ci pentru ca elevul să înțeleagă valoarea muncii și necesitățile vieții practice.

5. Excursiuni școlare pentru cunoașterea satului, orașului, gara, o moară sistematică, oficiile publice, banca, o fermă model, ateliere, uzini; apoi pădurea, dealul, muntele, flora și fauna unui ținut, monumentele publice, monumentele soldaților morți pentru patrie, biserică, etc.

Prin excursiuni se poate face mai bine exercitarea tuturor simțurilor. Astăzi nimenea nu se mai îndoește de minunata putere educativă a excursiunilor școlare. Chiar învățătorii bătrâni, cari o viață întreagă au stat cu ușile și ferestrele casei închise și s'au temut de soare și de vânt — mari dușmani ai disciplinei școlare — ca de foc, astăzi își recunosc greșeala și de câteva ori pe an, ies până la marginea satului, la păduricea din apropiere, pe muchea unui deal și se veselesc laolaltă cu copiii, uitând pentru câteva momente mohorala tristă a sălilor de clasă și perceptele rigide ale pedagogiei învechite.

Excursiunile trebuiesc făcute cu sistem și din convingerea că ele izvorăsc din necesități didactice, care nu mai pot fi discutate în contradictoriu. Minunatul povestitor, Ioan Creangă, pe când servea ca învățător, nu lăsa să treacă o zi de Joi fără să nu anunțe pe elevi: „*Băieți, iacă Joia, dacă o fi frumoasă, vom ieși la câmp cu toții*“. Și la câmp juca mingea cu copiii, iar în clasă le biciuia atențiunea cu: „Ci-că a fost odată o babă!“

Ce legături minunate se pot face în timpul excursiunilor cu aproape toate materiile de învățământ. Lucrurile văzute îl pun pe elev în contact direct cu realitatea vie, agerindu-i facultățile și pregătindu-l pentru viață.

Ce bine poți să explici la geografie bunăoară, semnele convenționale de pe hartă: configurația terenului, (șes, movilă, deal, munte, insulă, mocirlă, lac, etc.) schimbările timpului, regiunile, bolta cerească. Din științele naturale să cunoască bogăția solului în plante, animale și minerale și să colecteze exemplare pentru muzeul școlar.

În mijlocul unei păduri, înconjurați de verdeată, lecția „iubiți pomii și pasărilor“ nu va mai fi o lecție schiloadă, trecută prin toate treptele-formale, ci un angajament solemn al copiilor, că vor iubi pădurea și pasărilor totdeauna.

Rămășițele istorice: cetăți, monumente, drumuri vechi, castele, etc. cercetate acolo la fața locului, iar sufletele elevilor încălzite pentru marile evenimente ale istoriei noastre naționale, sau pentru bărbații cari au sângerat pe altarul Patriei, vor stârni acolo în mijlocul câmpului ecou mai puternic de cât miile de lecții memorizate cu înșirări de fapte, întâmplări și ani, între cei patru pereți ai clasei.

După excursie, elevii să reproducă ce au văzut, prin modelaj, desen, lucru manual, descrieri la compunere, precizându-se astfel și imprimându-se mai bine în memoria lor impresiunile câștigate.

Dar nu totdeauna ne putem duce în excursiuni ca să vedem și să cunoaștem tot ce ne interesează. Suntem siliți deci să vârim colțuri de natură, ființe, obiecte și diferite ciudățenii ale naturii în dulapurile școlii și să creiem așa numitul *muzeu școlar*.

6. *Muzeul școlar*. Aci se pot strânge tablouri istorice ori naționale, lupte, cetăți, vederi geografice din țară și ilustrate obținute prin schimbul de scrisori între elevi. Hărți în relief, porturi naționale, tablouri religioase, chipuri colorate de animale, plante, arbori, flori, semințe, fructe. Colecții de insecte, fluturi, pasări împăiate, animale în spirt, schelete, cuiburi, ouă. Materii chimice, minerale din comună. Formați de pământ, cărbuni, var, cretă, oase petrificate, melci, dinți, coarne de animale. Cărți vechi, documente, cambii, blanchete pentru telegrame, mandate postale, mășuri vechi de greutate, volum și lungime. Apoi tot felul de cusături, porturi din diferite timpuri, broderii, obiecte de joc în miniatură. Obiecte de argilă colorată și plastilină. Impletituri de nuele, papură, hârtie, corpuri geometrice din carton gros. Unelte agricole în miniatură, etc.

În muzeul școlar, se vor păstra cele mai bune lucrări ale elevilor: caietele cu teme, compuneri, desene, caligrafie pentru a se vedea rezultatele învățământului precum și linia de ascendență pe care o urcă generație de generație, urmărind realizarea idealului suprem al școlii: dezvoltarea armonică a tuturor forțelor fizice și sufletești ale copilului.

La învățători inspectați, am găsit grădinile nelucrate, terenurile demonstrative date în arendă sau pline de pălămidă. Numai 4 dintre ei aveau: unul o grădină model, al doilea câteva straturi de trandafiri, al 3-lea câțiva altoi sădiți în curtea școlii, iar al patrulea cultiva zarzavat într-o măsură oarecare.

Cu ușurință s'ar putea deci formula judecăți severe asupra felului cum învățătorii noștri știu să se achite de îndatoririle lor. Cine cunoaște însă greutățile lor materiale, lipsa oricărui concurs din partea comunelor pentru întreținerea școlilor, ușor își dă seama că situația învățământului nu poate fi judecată izolat, ci în legătură nemijlocită cu celelalte așezăminte ale țării. Și nu poate nega nimenea că pretutindenea se ridică glasuri care semnalează lacune și scăderi pentru toți slujitorii țării și toate așezămintele.

Va fi vinovată școala normală, care face numai un învățământ de carte, vom fi vinovați și noi — membrii corpului de control — schimbați prea des și recrutați nu tocmai după criterii potrivite, vor fi vinovați și învățătorii; cu siguranță însă, că în cea mai mare parte vina cea mare și răspunderea pentru aceste stări, o poartă *politică* care a intoxicat întreg aparatul nostru de stat, a învrăjbit clasele sociale, a anarhizat viața administrativă a satelor, a distrus ideea de autoritate și de drept, a trezit apetiturile pentru parvenire ale funcționarilor și a creiat o atmosferă cu totul nefavorabilă muncii cinstitute și ordonate.

Politica a reușit să tocească tuturor instituțiilor simțul de responsabilitate socială. În astfel de împrejurări, nu e mirare dacă școala rămâne o biată cenușotcă lipsită de suflet, învrăjbită cu satul și uitată de toată lumea, iar învățătorul un ofician care lucrează după orar, programă și regulament, dar nu radiază în jurul lui acea lumină care ar trebui să învieze un sat întreg și să-l ducă, cu vrednicie, din izbândă în izbândă culturală.

Excepțiile onorabile, care se mai găsesc — le-am găsit și în inspecțiile mele — se datoresc unui accentuat sentiment moral sădit în sufletele învățătorilor încă din familie, pe care s'a altoit o serioasă înțelegere a vieții cu toate greutățile și cu toate decepțiile ei.

Toți acești învățători simt încontinuu necesitatea de a se instrui și cultiva prin lecturi potrivite și satisfacțiile pe care le au îi fac să ignoreze toate celelalte satisfacții ieftine pe care și le-ar putea ușor procura, dacă și-ar pune conștiința la mezat.

Problema salariilor neridicate cu lunile a venit în ultimul timp să întunece și mai mult icoana destul de tristă a învățământului nostru public.

Astfel stând lucrurile, va mai trece multă vreme până când în școlile noastre se va putea introduce metoda activă în diferitele domenii de educație.

Pasivitatea de astăzi a școlii poate că e în strânsă legătură și cu concepția politică a statului nostru centralizator, care n'are nevoie de cetățeni activi și independenți.

Toate aceste motive au făcut ca și ciclul superior primar, care, în intenția legiuitorului urmărea creierea unui învățământ adaptat regiunilor, să nu poată evidenția până astăzi rezultate practice concludente.

Tot în acest capitol, trebuie să pomenesc și de *chestiunea manualelor școlare*. Așa cum se întocmesc unele astăzi, cu autori recrutați din corpul de control și înfiripați la rezezeală în trusturi organizate, cari urmăresc numai latura comercială, nu pot contribui în măsura cuvenită la dezvoltarea învățământului nostru.

Prin urmare, un întreg complex de chestiuni — unele de ordin politic, altele de ordin administrativ, unele care privesc programa, altele persoana învățătorului și a orizontului său cultural, precum și mediul social în care este pus să activeze, aduc cu sine o anume stare a învățământului nostru public, care marchează — nu numai în județul Turda — ei pretutindenea un fel de istoveală cu repercursiuni îngrijitoare asupra tuturor manifestărilor de viață ale statului nostru.

✠NICOLAE NISTOR,

revizor școlar al jud. Turda.

O PAGINĂ DIN ISTORIA EDUCAȚIEI FIZICE ÎN ITALIA ¹⁾.

Gimnastica educativă n'a încetat să exercite influența sa nici într-o eră, nici chiar în acea perioadă pe care mulți istorici o consideră ca moartă, adică a existat și către sfârșitul Evului Mediu, în Cavaleria lui *Vittorino Ramboldini da Feltre*.²⁾ Chemat de ducele de Mantova ca să-i educe copiii, el nu i-a învățat decât atât cât învățau soldații din trupele de „ventura“³⁾

De aceea, credem că nu e inutil ca să spunem ce fel de gimnastică se practica în școlile unor mari căpitani de „ventura“.

¹⁾ Di *Rino Bertelli*, un distins profesor și publicist italian, ne trimite acest fragment de studiu, deosebit de interesant în ce privește aspectul etic sub care a fost privită educația fizică în Italia, chiar în Evul Mediu.

²⁾ *Vittorino da Feltre* (1378—1446), considerat de Italieni ca un mare educator. În școala sa, „Casa veselă“, exercițiile fizice erau mult prețuite, pentru a da tinerilor suplețea și eleganță. Școala sa, întemeiată pe iubire și respect pentru copii, întrunea sub același acoperiș veselia, știința și înțelepciunea.

³⁾ Trupe de soldați angajați cu bani (mercenari).

După miliția feudală și cea comunală, avem pe aceea a venturierilor, între toate cea mai importantă fiind a Almovarilor:

Italia, care a fost mulți ani teatrul activității acestor soldați, a știut să dea un nou conținut spiritual acestor companii și mulți căpitani — (cari nu erau analfabeți, precum au afirmat unii istorici, generalizând câteva cazuri sporadice) — au știut să creieze ordine din haos.

În 1200 au coborât în Sicilia primele trupe mercenare străine de obârșie din Catalonia și Aragona, numiți Almovari. Purtau o tunică scurtă și pantaloni de piele, o șapcă tot de piele și o tașcă în care puneau pâinea, cremenea și iasca. Atât vara, cât și iarna, asta era îmbrăcăminte a acestor oameni, care obișnuiau să stea 2—3 zile fără hrană sau numai cu o singură mâncare din ierburi sălbatice. Purtau pe spate două săgeți, o lance scurtă în mână și la coapsă o spadă ascuțită. Nu cunoșteau trândăvia. Erau cei mai iuți atât la asalt cât și în fuga după pradă. În zilele de pace făceau exerciții de fugă, de urcare și de luptă. *Ruggiero* i-a adus din Sicilia în Imperiul de Orient. În schimb Italia de Nord a fost invadată de trupele străine coborâte din Nord, printre care se afla

câte un luptător italian. Dintre aceștia mulți se făceau cunoscuți.

Voiau vorbi pe scurt despre *Castruccio da Antelminelli* și despre Conte *Alberico da Barbiano*.

Castruccio Castracani reuși să scape din închisoarea unde fusese internat din cauza puținului respect ce arătase unui comandant — și să fie recunoscut de către concetățenii săi ca stăpân al orașului.

El se ocupă cu grijă de tineri, instruindu-i la alergare, la salturi și obstacole, la alergarea pe funii și pe prăjini, la luptă, la înot, la lupta cu săgeata și cu armele, la tactica militară și la manevre de asalt. El însuși dădea exemplu și premiza pe cei buni.

Dorința sa fu de a înrola numai Italieni în trupa sa.

Suntem la începutul anului 1300, adică atunci când *Vittorino de Feltre* nu s'a născut încă și când *Castruccio* educa pe fiul său *Arigo* „fără a-i permite să se lase în prada somnului, a trândăviei, a luxului, ci din contra, făcându-l să sufere încontinuu grele oboseli, pentru a-i întări membrele. De aceea nu vru să facă alte exerciții decât călăritul, alergarea, lupta, pentrucă vioiciunea corpului este fundamentul însușirilor sufletești. Și din cauză că un bun căpitan trebuie să stea nemișcat nu numai împotriva furiei oamenilor, dar și împotriva sorții, îl învăță să suporte căldura, răceala, foamea și setea. Mai mult, întrebuința toate mijloacele ca el să practice încontinuu obiceiurile omului prudent, temperat și puternic. Ca să-l pregătiască sufletește pentru toate adversitățile soartei, povestea adeseori în fața sa despre cumplitele întâmplări pe care le-a suportat pe valurile vieții”.

Se povestește că puțin înainte de a muri, a spus fiului său următoarele: „Urmând după mine la conducerea statului, încearcă a moșteni dela mine și calitățile sufletului. Adu-ți aminte că a te naște principe este o întâmplare: im-

părăjiile se întemeiază pe virtute. Oamenii vor să fie guvernați mai mult prin opinie decât prin putere, pentrucă primul jug e dulce iar al doilea aspru, dur și odios. Primul se poartă cu plăcere pe când pe al doilea supușii se încearcă încontinuu să-l înlăture. Cine râvnește la conducerea oamenilor, trebuie să știe să se stăpânească mai înainte pe sine însăși. „Cu renume poți câștiga bogăție, dar cu bogăție nu câștigi renume. Să nu crezi că legiunile soldaților sunt bolta puterii; sunt, din contra, calitatea cea mai bună a monarhului care guvernează, care protejează poporul, pentrucă dacă orașele se ruinează și națiunile se descompun din cauza corupției și ajung sub stăpânire străină, guvernatorii poartă vina. Adu-ți aminte că ești *Italian*: iubeste-ți țara, apără-o în totdeauna în contra dușmanilor. Noi suntem moștenitorii Romei”.

Astfel vorbea un căpitan de „ventura”, devenit conducătorul orașului său natal, unul dintre puținii educatori fizici ai epocii acele faimoase, în care de o parte triumfa ascetismul și de cealaltă epicureismul, individualismul curajos, desfrânat, certăreț, imoral și rău.

*

Contele *Alberico da Barbiano* intristat prin cruzimea comisă de *Giovanni Qenta* din ordinul cardinalului devenit mai apoi antipapa *Clement VII*, părăsi pe comandantul străin, pentru a forma trupa sa, compusă numai din Italieni. Conte *Alberico* numi trupa sa „trupa Sfântului *Gheorghe*” punându-i ca deviză tradiția de nobleță și de cavalerism a acestui sfânt. Trupa aceasta deveni în scurt timp marea școală a artei militare italiene, care puse bazele armatei viitoare, dând mulți elevi de seamă.

Chiar și în școala aceasta predomina între exerciții alergarea pe jos și pe cal, cu și fără obstacole, înotul, săritura, tragerea cu săgeata, războirul sărate, ocuparea fortărețelor cu premii pentru dărâ-mători.

Nu întotdeauna aceste trupe mergeau la luptă pentru bani. Dovadă, următoarele cuvinte adresate de Sfânta Ecaterina din Siena lui Alberico de Barbiano pentru a-l face să lupte contra căpitanului unei companii formată pe cheltuiala antipapei Clement VII din Bretoni și Gasconi foarte cruzi:

„Acuma e timpul martirilor. Voi sunteți primii care vă vărsați sângele. Care este fructul pe care-l primiți? Este viața eternă, care e un fruct înfinit. Și ce sunt toate oboselele acestea în fața odihnei veșnice?”

„Bătălia aceasta, scrie un istoric polon, când cei doi papi luptau înaintea Romei, însemnează o epocă în istoria Italiei: pentru prima oară armatele naționale au învins tâlharele trupe străine. Italia se deștepta din letargie... se poate

zice că început o eră nouă pentru armata italiană și pentru arta militară. Papa Urban VI vru să se scrie pe steagul lui Alberico cu motto: „Italia liberată de barbări” și cu întreaga sa curte merse cu picioarele goale înaintea învingătorului”.

Deci, arta gimnasticii militare în Italia a dat bune rezultate. Chiar și atunci — ca și azi — Italienii n’au considerat gimnastica și arta militară numai ca un izvor de câștig, ci i-au dat și un aspect moral care a înfrumșetă-o și a făcut-o iubită.

Italia, Patria, și atunci era în fruntea tuturor neamurilor care preferau viața activă, agitată, vieții contemplative care abrutizează spiritul și moleșește corpul.

(Roma).

RINO BERTELLI.

PAGINA JURIDICĂ.

INVĂȚĂTOR. — LIPSA DELA CATE-
DRĂ. — DEMITERE. — CHARACTER. —
PROCEDURA. (Art. 137 și 144 l. inv.
primar).

Din spiritul art. 137 din legea inv. primar reiese categoric că sootirea ca demisionat al unui membru al corpului didactic primar, pentru absentare nemotivată dela post mai mult de 30 zile, constituie în realitate o măsură disciplinară, echivalentă cu pedeapsa prevăzută de art. 143, anume excluderea din învățământ a învățătorului pentru abateri dela datorie, care se pronunță de Comisia Regională de judecată.

Prin urmare o atare măsură nu poate fi luată de autoritatea superioară decât în urma constatării Comisiei regionale de judecată, care este o măsură de garanție luată de legiuitor a unei cât mai juste aplicări a sancțiunilor luate contra învățătorilor învinuți.

(Cas. III. Dec. Nr. 1028 din 24 Iunie 1930 în Pandectele Săptămânale, Nr. 19, pag. 448 din 1931).

DIRECTOR DE ȘCOALA PRIMARĂ.
— Poate fi înlocuit „ad mutum”. — Le-
gea inv. primar din 1924. — Art. 121 din
Regulament adaugă la Lege. — (Art. 70
din legea inv. primar 1924; art. 121 din
regulam. acestei legi).

Decarece legea învățământului primar din 1924 prin nici o dispozițiune a sa nu prevede stabilitatea directorilor de școli primare și nici nu autoriză puterea executivă să prevadă în regulamentul de aplicare al acestei legi o atare stabilitate, art. 121 din regulamentul legii învățământului primar adaugă la lege în ce privește dispozițiunile cari garantează stabilitatea directorilor de școli primare, căci puterea executivă a depășit atribuțiunile sale, cari constau numai în a lămurii și desvolta principiile legii.

Astfel fiind, directorii de școli primare, nebucurându-se, în lege, de stabilitate sunt revocabili „ad mutum”.

(Cas. III. Dec. Nr. 1023 din 24 Iunie 1930 în Pand. Săpt. Nr. 4, pag. 89 din 1931).

ACȚIUNE DISCIPLINARĂ. — *Are scalitate Comitetul Școlar să introducă acțiune disciplinară. — Cui aparține dreptul de control asupra membrilor corpului didactic. — Acte de autoritate.*

Conform legii și regulamentului Comitetelor școlare, organele tutelate n'au dreptul de control disciplinar asupra membrilor corpului didactic; acest drept aparține exclusiv autorității superioare care singură prin organele sale competente exercită acțiunea disciplinară. In contra actelor de autoritate, nu se pot plânge sau apăra în justiție decât acei cari invoacă vătămarea unor drepturi individuale proprii celui care reclamă, iar nu jignirea unor interese de ordin general. Din lege sau regulament nu reese că aceste organe tutelare au dreptul de control nici de critică înaintea justiției de felul cum autoritatea școlară superioară exercită acțiunea disciplinară contra membrilor corpului didactic. Această acțiune aparține exclusiv organelor administrative școlare anume prevăzute de legile de organizare ale învățământului public.

(Cas. III. Dec. Nr. 1785 din 17 Dec. 1930 în Pand. Săpt. Nr. pag. 1931).

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — *Acțiune. Când se poate intenta. — Condițiuni. — Art. 1 și urm. din legea pentru contenciosul administrativ.*

Consiliu Comunal. — Convocare. — Formalități. Deliberări. — Căi de atac. Exercițare. Norme. (Art. 36, 84 și 85) pentru organizarea și unificarea administrativă).

a) Acțiunea în contencios administrativ este o cale extraordinară a actelor de autoritate, ce nu este deschisă decât atunci când particularul vătămat printr'un act administrativ al autorității publice nu ar avea posibilitatea să obțină anularea actului și reintegrarea în drepturile sale prin nici o altă cale indicată de lege.

b) Din moment ce s'a uzat de calea contestațiunii și a apelului prevăzute de legea de organizare administrativă, cerându-se pe aceste căi anularea convocării Consiliului Comunal și a hotărârilor luate de el, înseamnă că întrucât căile prevăzute de lege au fost epuizate, orice altă cale de atac, inclusiv aceea a contenciosului administrativ, e inadmisibilă.

(Cas. III. Dec. Nr. 15 din 14 Ianuarie 1930, în Pand. Săpt. Nr. 10, pag. Nr. 227 din 1931).

C R O N I C A

CĂTRE CITITORII REVISTEI. *Rugăm călduros pe abonații noștri să binevoiască a ne trimite abonamentul. Conducătorii revistei au făcut maximum de sacrificii ca să asigure apariția regulată a acestei publicații pe care învățătorii trebuie s'o considere ca a lor.*

Cunoaștem greutatea materiale ale învățătorilor, dar cunoaștem și dorința lor pentru perfecționare. Ii rugăm deci să ne trimită, dacă nu în întregime, cel puțin jumătate din abonamentul pe anul II.

La administrația revistei avem 13 colecții din anul I, legate frumos, pe care le putem trimite doritorilor pe prețul de 180 lei volumul.

*

Având nevoie de No. 1, anul I, din revista „Satul și Școala“, rugăm pe cei care pot să se lipsească de el să ni-l trimită, oferindu-le în schimb una din broșurile publicate în colecția revistei noastre.

*

M. SA REGELE va scrie o carte pentru școlari. — E vorba de un manual de istorie pentru clasele primare, în care M. Sa va face un fel de sinteză a istoriei neamului, scoțând în relief marile fapte și evenimente hotărâtoare pentru neamul nostru.

*

CLASA MARELUI VOIEVOD MIHAI.—

Spre a da prilej Marelui Voievod Mihai de Alba-Iulia de a-și face studiile secundare după toată rânduiala școalei românești de azi, M. S. Regele a hotărât înființarea clasei I liceală la palat.

Conducerea acestei clase este încredințată dlui Ministru al Instrucțiunii, ajutat de guvernorul Măriei Sale, iar în ce privește ținerea și liberarea actelor, clasa este atașată colegiului național „Sf. Sava” din București.

Elevii, colegi ai Marelui Voievod, în număr de 7, au fost aleși astfel, ca după puțină, să reprezinte toate provinciile și diferitele clase sociale.

Cursurile se țin după programele în vigoare ale școalelor secundare.

*

MODIFICAREA LEGILOR ȘCOLARE.—

Ministerul de Instrucție va depune în parlament, chiar în cursul acestei sesiuni următoarele legi: legea organizării culturale, legea unificării fundațiilor regale și reforma învățământului primar, legea învățământului profesional și legea de organizare a ministerului.

Sunt gata lucrate programele învățământului complementar și al celui elementar.

Deasemeni s'au alcătuit comisiile care să cerceteze programa analitică a învățământului secundar.

*

CURS PENTRU BIBLIOTECARI. —

Ministerul Instrucțiunii (Direcția Educației poporului) organizează un curs pentru conducătorii de biblioteci populare. Aceste cursuri vor fi urmate de învățătorii care doresc să conducă biblio-

tecile populare care vor lua ființă în centrele mari rurale și în orașe.

Cursurile vor avea loc la Casa Școalelor între 1 și 7 Martie a. c.

*

CINSTIREA D-LUI A. GOROVEI. —

Consiliul facultății de litere și filosofie din Cernăuți a hotărât proclamarea dlui ARTHUR GOROVEI, neobosit folklorist român, ca „doctor honoris causa” a acestei facultăți.

Decernarea titlului se va face cu un fast deosebit și în cadrul unei sărbătoriri solemne, aranjată în onoarea d-lui Gorovei.

*

VORBE ADEVĂRATE. —

DI Prof. G. Ionescu-Sisești, fost ministru al Agriculturii, vorbind la Ateneul popular „Prof. N. Iorga” din București despre: *Statul și etica socială*, a spus următoarele cuvinte care zugrăvesc o stare tristă de lucruri, dar adevărată:

„Dar în ordinea morală, din nefericire lucrurile sunt și mai triste. Modul cum funcționează la noi partidele politice, tirania masselor de o calitate indoelnică, compromite în esența lor spirituală instituții de cea mai mare importanță pentru țară. Un exemplu de instituție compromisă este școala rurală, învățământul primar, care a înscris un capitol trist în istoria modernă a țării. S'a demonstrat, chiar de învățători, că jumătate din copiii noștri dela țară nu merg la școală. Deși avem 40.000 de învățători, jumătate din copiii noștri de școală rămân analfabeti, din pricină că avem o lege a obligativității în învățământul primar care nu se aplică, pentru că micul elector din sate este acela care anulează această obligativitate. O anulează fără rușine adesea cu violență, dărâ-mând prestigiul și autoritatea învățătorului.

*

Cu prilejul inaugurării Școlii Române dela Roma ziarele italiene au scris

în mod elogios atât despre țara noastră cât și despre dl *Prof. Gusti*. Ministrul Instr. care a reprezentat Guvernul român la această solemnitate.

„*Il Popolo d'Italia*“, ziar fondat de dl Mussolini, publică un articol semnat de *Mario Rufini*, intitulat: „Opera sociologică a Ex. Sale dlui D. Gusti“, în care după ce scoate în evidență valoarea științifică a dlui *Prof. Gusti*, arată ce mari servicii se fac țării prin „*Asociația pentru Studiul și Reforma socială*“ creată de dl *Prof. Gusti* și prin revista redactată de Dsa „*Arhiva pentru Știința și Reforma Socială*“. Se remarcă în deosebi originalele și interesantele studii făcute asupra celor mai caracteristice sate românești prin studenții universitari, pe care-i întovărășesc în campaniile lor științifice specialiști consacrați, toți lucrând sub atenta și priceputa conducere a dlui *Prof. D. Gusti*.

EXAMENUL DE ÎNAINȚARE. — Prin o nouă Decizie Ministerul Instrucțiunii a convocat pe data de 20 Martie 1933 o nouă sesiune de examen.

Sunt îndreptățiți cei cari au la 1 Ian. 1933 cel puțin 3 ani de funcțiune în învățământ cu titlu definitiv.

A MURIT CONTELE APPONYI. — Poporul maghiar a simțit o grea lovitură prin moartea bătrânului om de Stat, care se bucura de multă trecere în Apus.

Prin legile lui se urmărise desființarea învățământului românesc din Ardeal. El acționa condus de sentimentele urii milenare a conducătorilor nației sale, față de poporul românesc.

Soartea nemiloasă însă l-a păstrat în viață ca să vadă dezastrul acestei ne-cugetate acțiuni. Totuși s'au găsit oameni politici maghiari, cari să considere la moartea lui Apponyi legile lui ca binefăcătoare pntu naționalități. Ce ar fi dacă noi am aplica întocmai acest tratament minorității maghiare din Ardeal?

Noi trebuie să fim mai înțelepți și să ne inspirăm din învățămintele istoriei, care ne spune limpede că populația satelor din Ardeal — românească și maghiară — a trăit totdeauna în bună înțelegere.

Numai pe această cale trebuie să mergem înainte.

EMINESCU în limbi străine. Inregistrând rezultatul concursului de traduceri a poeziilor lui Eminescu în limba franceză, la care s'au prezintat 11 traducători, în vederea premiului Hamangiu (200.000 lei) marele ziar „*Le Temps*“ scrie:

„*Eminescu e un foarte mare scriitor. E unul dintre cei cinci sau șase mari genii din perioada romantică europeană. Dar, ca la toți poeții cari au înălțat la perfecție arta lor, calitatea limbii sale este atât de particulară, metaforele sale sunt atât de originale, împerecherile sale de cuvinte sunt atât de neprevăzute, că modificând cea mai mică nuanță din inspirația sa, deplasând cadența elegantă a versurilor sale, alterând sonoritatea lor atât de specială, traducătorul îndătură dintr'odată tot ceea ce constituie valoarea lor incomparabilă... Ca să găsim (în altă limbă) echivalentele unei poezii de valoarea aceleia a lui Eminescu, care traducător n'ar trebui să fie el însuși poet?...*“

Gust pentru fantastic, căutarea simbolului, pesimism amar, suflet furtunos și frământat de pasiunile sale, sentiment aprins al naturii, dar cuprins în fondul tabloului ca un decor măreț al amorului, necredință și revoltă, generozitate și gelozie, acestea sunt trăsăturile cele mai indiscutabile ale lui Eminescu...

Adăugați la aceasta o puternică cultură filosofică. („*Neamul Românesc*“)

Nu putem decât regreta că străinătatea n'are încă prilej să admire poeziile lui Eminescu în traduceri vrednice desplendoarea lor.

C ă r ț i _ R e v i s t e

PROF. DR. DAN RĂDULESCU: „PEN-TRU VOI TINERETUL... *Lecțiuni elementare de politică în problema tineretului*). Public. Cerc. de Studii Carnegie — Cluj. Lei 45.

Epoca noastră de profunde prefaceri sociale și de dificultăți economice necunoscute până acum în istoria omenirii, a avut ca urmare nu numai un faliment deghizat al economiei naționale dar și o închistare și o anchilozare a marilor funcțiuni sociale, datorită „unei totale eliminări a tineretului“. — „Opera tuturor instituțiilor de învățământ mediu și superior de azi, este aproape numai să creieze someuri intelectuali“ (p. 5).

Elita intelectuală a țării ne mai aflând locuri în cadrul organizației noastre de stat în care să-și valorifice capacitățile de creațiune, este silită „să îngroașe zi cu zi rândurile infometaiilor, umilițiilor și ofensațiilor“. — Iată constatarea inițială de tragică realitate, dela care pleacă dl prof. D. Rădulescu pentru a studia problema tineretului român sub raport economic și politic.

Lucrarea de care ne ocupăm este un avertisment dat tinerei generații. Această generație care nu mai poate aștepta nimic dela nimeni, trebuie să se organizeze și, prin cooperarea tuturor forțelor ei productive să caute să-și schimbe degradanta situație în care se sbate azi. Numai astfel va reuși să-și creieze perspective pentru o viață cinstită și demnă în limita posibilităților materiale mari pe care le are virtual statul nostru.

În primele lecțiuni se face o severă critică a paraziților sociali și economici care minează din ascunzișuri viața statelor în general, și a României în special. Acești paraziți sunt reprezentai de marea finanță și de politicianismul dizolvant, altoit pe și susținut de această finanță. Faptul că tineretul nu mai găsește azi loc în alcătuirea de stat se da-

toarește: parazitismului financiar-economic, parazitismului partidelor politice, imoralității și iresponsabilității conducătorilor. „Cu sumele imense pe care le înghite azi an cu an finanța și politicianismul parazit, desorganizând alcătuirea de stat, noi putem întreține toată floarea tineretului, azi în pierzanie, în așa fel încât să asigurăm munca rodnică pentru prosperitatea statului și a lui: noi putem ridica în cel mai scurt timp standardul de viață al tuturor cetățenilor muncitori ai țării“ (p. 46).

La baza diferitelor parazitisme se găsesc o seamă de erezii pe care parazitismele le susțin prin tot soiul de mijloace în conștiința și spiritul public, erezii ce împiedecă pe omul nepregătit de a-și da seama de anomaliiile și bolile sociale care desorganizează aparatul statului și fac imposibilă realizarea adevăratei democrații.

Dar icoana stărilor social-politice de azi — în fața cărora autorul spune cuvinte grele, însă juste — constituie numai punctul de plecare indispensabil pentru a determina directivele de urmat. Căci, lecțiile din urmă sunt consacrate unui plan *constructiv* de transformare radicală a factorilor politici și economici ai statului în vederea realizării adevăratei democrații.

Iată liniile principale ale programului de transformare radicală a „economicului și „politicianului“, menit să creieze organizația democratică în care legislația planificată „asigură tineretului interesul preponderant pe care trebuie să-l aibă statul pentru bunăstarea și evoluția lui, care se confundă cu însuși progresul națiunii“ (p. 138).

În „economic“: etatizarea finanței; fondizarea producției; mărirea surselor de energie, circulației și comerțului; autonomia economică; reorganizarea sistemului monetar; amânarea și revizuirea plății

datoriei publice; mărirea sistematică a salariilor pe baza creșterii producției și eliminării parazitismului și risipei; crearea instituțiilor tampon contra șomajului.

Din punct de vedere „politic”: schimbarea funcționării aparatului legislativ prin crearea a două organe deosebite: consiliul legislativ care face legile și parlamentul care le votează; planificarea adecă legislația armonică de ansamblu; altă metodă de alegere a parlamentarilor, controlul activității acestora și responsabilitatea parlamentarilor față de alegători; stabilirea responsabilității efective a tuturor funcționarilor de stat și descentralizarea administrativă; eliminarea instituției învechite a ministeriatelor; restabilirea educației, instrucției, sănătății publice și a armatei la importanța lor reală.

Toate aceste principii diriguitoare sunt studiate în amănunt cu posibilitatea lor de aplicare în statul democratic ideal.

Realizarea practică a acestor sănătoase principii va fi posibilă prin crearea unei mentalități unitare pe toată țara, cu revendicări și aspirații comune.

Crearea mentalității va constitui opera organizațiilor tineretului țării grupat într-o „Ligă a tineretului național”. Tineretul trebuie ca printr-o organizație conștientă, solidară și unitară să facă dela un capăt la altul al țării educația maselor în vederea pregătirii spiritului necesar pentru legiferarea principiilor de mai sus. Și cine ar avea prestigiul abnegației și sincerității de a face această propagandă de trezire a maselor dacă nu *elita* tineretului intelectual?

Lețiile dlui prof. Dan Rădulescu ar trebui să formeze punctul de plecare al mișcării tineretului. Valorosul om de știință a ieșit din laboratorul chimic în cel al vieții sociale, spre a studia cu aceleași metode factorul politic și economic al statului pentruca, bazat pe realitatea faptelor, să atragă atenția tineretului cu un ceas mai de vreme, asupra sumbrelor

perspective ce i se deschid. E profesorul desinteresat care se ocupă de mulți ani cu problema tineretului; să-l ascultăm, să-l înțelegem, să-i urmăm sfaturile și să-i discutăm ideile, — căci nu-l împiedecă să simtă și să stea aproape de pulsațiile sufletului tinerei elite intelectuale: căreia s'a dovedit a-i fi un mare îndrumător.

DR. DIMITRIE TODORANU..

D. MĂRGINEANU, revizor școlar: *O pagină din evoluția culturală la granița nord-vestică a țării. Zălau, tip „Luceafărul”, 1932, pag. 130.*

Este foarte mic numărul revizorilor, cari, striviți sub mormanul hârtiilor oficiale, mai găesc vreme, nervi și avânt să se ocupe de lucrări, ce ies din marginile serviciului. Intre acești puțini se găsește revizorul D. Mărgineanu din Sălaj. Lucrarea de domeniu școlar, pe care o dă la lumină sub titlul de mai sus, este cartea de vizită a unui om de conștiință și de acțiune. La nevoie chiar și de luptă. Nu pentru interesele sale, ci pentru apărarea statului, pe care înțelege să-l servească cu hotărâre.

Cartea se împarte în două capitole, cu două aspecte distincte. Primul este o fidelă oglindă a situației învățământului primar din Sălaj, ținutul de naștere al lui Simion Bărnuțiu, unde totdeauna a palpat mai viie conștiința națională. A parcurge aceste pagini, în care prin rețeaua datelor statistice și a constatărilor oficiale se strecoară un sentiment și un colorit foarte elocvent, înseamnă a vedea cu ochii criza morală a învățământului, tragedia școlii primare și haina de cerșetor resemnat, în care ni se înfățișează dascălul de astăzi. Nu numai în Sălajci, din nenorocire, în toate colțurile Transilvaniei. Subt aspectul acesta capitolul este un *document al vremii*. Dar nu mai puțin document al vremii este și capitolul al doilea. Mai elocvent și mai interesant chiar, prin nota lui specific locală.

și prin rezonanța lui politică. Capitolul acesta rezumă istoricul acelei urite campanii de presă, pe care gazetele maghiare din partea locului au avut îndrăzneala s'o deslănțuie împotriva autorului, pentru simplul motiv, că a înțeles să-și facă datoria și secțiilor maghiare dela școalele primare ale statului le-a pretins ca să intre în legalitate și să accepte alternativa sau respectă programa analitică sau suportă consecințele legii. Dar fițiucele minoritare, puse în slujba revizionismului și pornite să submineze autoritatea statului, în care își fac apariția, au înțeles să ne servească cu acest prilej o admirabilă lecție de patriotism. Ele ne-au dat să înțelegem, că mult mai trebuie să călcăm pragul școalei lor pentruca să învățăm cum trebuie să ne apărăm școala și limba, atunci când ele sunt primejduite. Și ne-au servit nouă dovadă, că de pe urma toleranței noastre excesive nu secerăm decât rușine și dispreț.

„O pagină din evoluția culturală etc.”... și-a botezat autorul broșura. Este în adevăr o pagină, o tristă pagină, dar în acelaș timp plină de învățăminte. Citind-o generațiile de mâine vor vedea cu uimire, că în prima decadă a României întregite școalele statului s'au veșezit, ca niște flori bătute de brumă. Iar școalele altora s'au sporit ca ciupercile. Și vor mai citi cu uimire, că deși avea puterea și autoritatea statului în spate, în lupta pentru afirmarea culturii românești, un biet revizor școlar dela graniță, este tratat de presa minoritară ca un „călău”. Și, încolțit cu îndârjirea câinilor dela stână, el este lăsat să se apere singur-singurel. Nici patronul pe care-l servește, nici presa românească și nici marii noștri patrioți de răspântii, n'au sărit să-l apere de dulăi. Noi felicităm pe revizorul Mărgineanu, care a știut să lupte și să se apere singur.

Chiar și numai concepția de idealism și de patriotism, care se degajează din paginile acestei cărți, o face vrednică de atenția cea mai largă a cercurilor didactice. De aceea ea se recomandă singură.

Și nu cred să fie învățător din aceste părți de graniță, care citind-o să nu se simtă mai oțelit pentru lupta culturală și națională, pe frontul căreia s'a plasat.

Gh. Tulbure.

ELENA MANOILESCU. Tristele pedantisme ale educației (Rev. „Lumea nouă”. No. 1—1932).

Pe autoarea a preocupat-o chestiunea: De ce pretindem copiilor să facă anumite lucruri, pe care noi, adulții, nu ni le facem întotdeauna singuri, în felul acesta stricându-le copilăria cu frumusețea ei de atâția regretată.

„Copilăria — subliniază autoarea — este acea vreme unică din viața omului, în care amintirile — bune sau rele — rămân adânc întipărite în minte și suflet pentru toată viața”.

În majoritatea cazurilor — constatare foarte tristă — părinții nu se străduiesc să înflorească copilăria pruncilor lor, cu clipe care vor rămâne veșnice în sufletul lor și „cari formează — sub formă de amintiri duioase — sufletul și caracterul viitorului om și care-l influențează toată viața”.

Analizând observațiile personale asupra vieții copiilor, autoarea recomandă în locul disciplinei obositoare și enervantă de cazarmă, învățarea unei limbi străine; dacă se constată talent, educația urechei, ochiului și mâinei (muzică, desen), lucruri pe cari adulții nu le mai pot face.

Din ancheta făcută de autoare, rezultă că părinții egoiști sau ignoranți își justifică această dureroasă atitudine prin: „ca să se învețe, să se deprindă și să știe când vor fi mari”.

Judecată neînțeleasă, condamnabilă și de înlăturat.

Ea creiază un pustiu groaznic în sufletul omului.

Părinții să nu chinuiască primii ani din viața vlăstarelor lor cu tot felul de judecăți de muzeu: „să nu strice ferme-

cul prezentului și să nu întunece trecutul în viitor”.

Articolul e scris duios, de un suflet copleșit de dragostea de mamă, — dublat de un spirit de observație deosebit.

Dr. O. Apostol.

*

A apărut *CALENDARUL PLUGĂRI-LOR* pe 1933, editat de Societatea Inginerilor Agronomi din România.

Într-o formă exterioară aleasă, într-un format agreabil, cu un tipar îngrijit și bogat ilustrat cu fotografii și schițe și cu un material cu pricepere ales și sistematizat pe ramuri de ocupațiuni agricole, îți dă dela început impresiunea unei publicațiuni, în care experiența a 13 ani de existență și grija de a instrui sau informa pe cititori asupra stării actuale a agriculturii noastre, au fost meticolos îmbinate într-un tot expresiv, cu colaborarea celor mai de frunte cercetători agricoli ai țării noastre.

Pe lângă obișnuitele informațiuni calendaristice, cititorului i se înfățișează în curpinzătoare dări de seamă toate informațiunile ce interesează cele mai acute probleme actuale referitoare la economia agricolă generală și specială a țării noastre.

Cititorul are ocaziunea să vadă, ce vaste posibilități de dezvoltare, transformare sau îmbunătățire oferă diferitele ramuri ale agriculturii românești, dar care nu sunt în bună parte nici măcar încercate, din lipsa de indemn către dânsule, din necunoașterea existenței lor sau din lipsa de coordonare a eforturilor pentru ca prin puteri unite să răzvim cu succes acolo, unde azi disperăm în neputință.

Dela agricultorul practic, doritor a-și conduce rațional gospodăria, care va afla în sfaturile din dreptul fiecărei luni diferitele lucrări în ordine cronologică, ce sunt de efectuat în gospodăria sa și până la intelectualul evoluat doritor a se pune la punct cu stadiul în care se află agricultura țării noastre, — cu toții voi afla, în acest calendar, nu numai nou-

tăți recreatoare, dar încă folositoare sfaturi, indemnuri și sugestțiuni prețioase în domeniul plugăriei raționale.

I. Popovici.

ARHIVA PENTRU ȘTIINȚA ȘI REFORMA SOCIALĂ, organ al Institutului Social Român, X. No. 1—4 (1932). — Volum de aproape o mie de pagini. De astădată, școala sociologică a dlui Prof. D. Gusti dela București, intră direct în manifestările de viață ale saului. De șapte ani cercetările pe teren ajung acum să fie publicate. Ceeace aduce nou această direcție românească în studiul satului, este punctul de vedere *sociologic*.

E bine să fie supus satul sub diferitele forme de cercetare; să i se admită încercuirea cunoașterii din diferite puncte de vedere. Ni se dau *capitole*, nu monograii întregi, așa că deocamdată e greu să urmărim *unitar* un sat, și nu dintr-o singură localitate, ci din mai multe. Puncte diferite din țară, aspecte de largă simpatie științifică de care se bucură colaboratorii dlui Prof. D. Gusti în întreprinderea de față. Este un aspect nou de organizare științifică căreia i se impune și greutate și satisfacții.

Cu siguranță, că dacă satul românesc a rămas în umbră până în prezent, în timpurile noastre s'a înfipt plugul și în acest ogor nedestelenit încă. Nedreptatea și în știință se răsună.

Erau aicea și procese — enigme de viață — pe care era pusă temelia statului românesc. Monografia sătească, desigur, este pusă în fața unei epoci noi de discernământ. Subliniem ca un *eveniment*, fiindcă publicațiunea amintită se ridică deasupra altora — și poate face față liniștit pretențiosului Apus.

I. Ch.

ION NECULCE: Letopisețul țării Moldovei... O seamă de cuvinte (Pagini abese; Seria nouă No. 1). Ediție îngrijită de dl I. Pillat. Edit. Cartea Românească, București. Prețul 12 Lei.

În răspândirea culturii românești la sate Editura „Cartea Românească” își are, după războiul de întregire, un mare merit. Pe lângă editarea operilor marilor clasici pentru intelectuali, a inițiat publicarea de „Pagini alese” din acești scriitori pe un preț mic, pentru a putea ajunge în mâna poporului

Prima ediție a acestor „Pagini alese” avea o înfățișare mai modestă, ca tehnică. Noua ediție are aspect atrăgător atât prin copertă cât și prin format și tipar.

În prima broșură ni se dă prin grija dlui Ion Pillat, poet de mare talent, *O seamă de cuvinte* puse de cronicarul Neculce în fruntea cronicăi sale.

Broșura este precedată de o introducere despre cronică și de note biografice și bibliografice asupra marelui scriitor. Urmează „O seamă de cuvinte” care se dă talmăcirea câtorva cuvinte.

Broșura aceasta va trebui citită și răspândită de învățători în cercuri cât mai largi. În pagini puține ni se dă părți frumoase din opera celui mai talentat cronicar.

(C. I.)

I. SIMIONESCU: *Olarul savant*, (Cunoștințe folositoare, Seria C. Nr. 45). Cartea Românească, București. Lei 8.

În această broșură se povestește viața lui Bernard Palissy, omul plin de voință care prin descoperirea sa a revoluționat arta olăritului. Pentru educatori el este un îndemn perpetuu. Cunoașterea acestei vieți plină de jertfă pentru binele umanității poate fi o lectură reconfortantă pentru tineretul vremii noastre, lipsit adeseori de stăruința care duce la biruință.

(C. I.)

MIRCEA ELIADE: *Intr'o mănăstire din Himalaia* (Cunoștințe folositoare, Seria C. Nr. 46) Cartea Românească, București. Lei 8.

Talentatul scriitor, dl Mircea Eliade, a străbătut țara minunată a Indiei, și impresiile culese ni le-a comunicat în mai

multe lucrări de literatură și filosofie. În broșura aceasta ne vorbește despre pereleinajul Indienilor la o mănăstire așezată la poalele Himalaiei. Lectura acestei broșuri, care ne aduce o parte de viață plină de taină a Indiei, poate să intereseze pe învățătorii noștri cari trăiesc în satele izolate din creierul munților.

(C. I.)

V. ALECSANDRI: *Poezii populare* (Pagini alese, Seria nouă No. 2) Ediție îngrijită de Ion Pillat. Edit. „Cartea Românească”. Lei 12.

Cărticica începe cu o prefață despre V. Alecsandri și poezia populară, scrisă de dl I. Pillat. Urmează prefața din 1852 a lui Alecsandri, despre poezia populară.

Din comoara de simțire a sufletului românesc ni se dă o salbă din cele mai frumoase poezii. Începutul se face cu *Miorița*. Cărticica aceasta trebuie răspândită între tineretul satelor. Învățătorii pot citi din ea la cercurile culturale.

(C. I.)

ȘCOALA ȘI FAMILIA DE MĂINE, An. V. No. 49—50 pe Nov.—Dec. 1932. Director M. Biciulescu. — Reținem articolele: Centrele de interes, Reforma scrierii în școala primară.

PLAIURI HUNEDORENE, An. III. No. 25, Ian. 1933. Redactor: A. David. — Din acest număr notăm articolul dlui A. David: *Învățătorimea și prefacerile sociale*. În acest număr se continuă publicarea dării de seamă despre situația învățământului primar din jud. Hunedoara.

ȘCOALA NOASTRĂ, An. X, No. 1, Ian. 1933, Zalău. — Redactată de dl D. Mărgineanu, rev. școlar. În acest număr dl C. Iencica publică conferința: „Ce trebuie să vadă un inspector școlar la o școală”.

Poșta redacției.

V. Zdrenghea, (Alba-Iulia); N. D. Marin, Budești-Cluj; Aurel Pop, Agârbicium; Fl. V. Stănică, Racuș-Ciuc. — Articolele trimise vor apare în numerele viitoare.